

บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิรินทร พุ่มวัน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศิรินทร พุ่มวัน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

B 166639

**PEOPLE'S ROLE IN PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT
OF SAMRUEN SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION,
BANGPA-IN DISTRICT, AYUTTHAYA PROVINCE**

SIRINTHORN POOMWAN

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2551 (2008)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

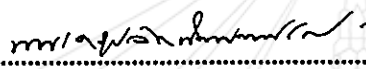
ชื่อนักศึกษา : ศิริมิตร พุ่มวัน

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

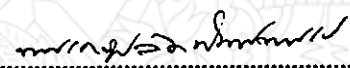
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.อำนวยการ ปิ่นพิลา

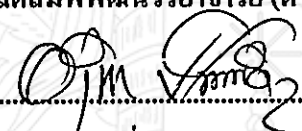
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์เอกชาติ สุขแสน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

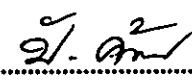
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.อำนวยการ ปิ่นพิลา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์เอกชาติ สุขแสน)

..... กรรมการ
(ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(ดร.ปวีณา ก้อยเดช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : People's Role in Participation in Community Development of
Samruen Tambon Administration Organization, Bang Pa-In District,
Ayutthaya Province

Student's Name : Sirinthorn Poomwan

Department : Government

Advisor : Dr. Amnuay Pinphila

Co-Advisor : Lect. Akchatree Suksen

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

P. Amnuay
..... Advisor
(Dr. Amnuay Pinphila)

Akchatree
..... Co-Advisor
(Lect. Akchatree Suksen)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Prof.(Emeritus) Dr.Sukit Chaimusik)

P. Klaydesh
..... Member
(Dr.Panya Klaydesh)

หัวข้อสารนิพนธ์	: บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อนักศึกษา	: ศิริรินทร์ พุ่มวัน
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.อำนาจ ปิ่นพิลา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: อาจารย์เอกชาติ สุขเสน
ปีการศึกษา	: 2551

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน มีจำนวน 358 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าสถิติความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมประเมินผล และ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน ตามลำดับ

2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรสและอาชีพต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรมีบอร์ดประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น และควรพัฒนาให้ครบทุก ๆ ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้าและถนน

Thematic Title : **People's Role in Participation in Community Development :**
A Case Study of Samruen Tambon Administration
Organization, Bang Pa-In District, Ayutthaya Province

Student's Name : **Sirinthorn Poomwan**

Department : **Government**

Advisor : **Dr. Amnuay Pinphila**

Co-Advisor : **Lect. Akchatree Susen**

Academic Year : **B.E. 2551 (2008)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper (independent study) were 1) to study people's role in participation in community development of Samruen Tambon Administration Organization, Bang Pa-In district, Ayutthaya Province, 2) to compare people's role in participation in community development of Samruen Tambon Administration Organization, Bang Pa-In district, Ayutthaya Province, and 3) to study problems and suggestions about people's role in participation in community development of Samruen Tambon Administration Organization, Bang Pa-In district, Ayutthaya Province. This research was a quantitative research. The tools used in data collection were questionnaires. The sampling units were 358 people living in area of Samruen Tambon Administration Organization. Statistics were used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results of research were found as follows:

1. People's role in participation in community development of Samruen Tambon Administration Organization, Bang Pa-In district, Ayutthaya province in overall aspects was at the high level. When, however, each of aspects was taken into account, they were at the same high level, arranging in descending order from highest to lowest, those were the aspect of profit receiving, decision making, evaluation and work performance
2. People with different sex, age, education level, income, marital status, and occupation had different role in participation in community development with a statistical significance level at .05.

3. Suggestions; Samruen Tambon Administration Organization should have notice board to inform people more and more and it should develop all aspects at the same time especially the aspect of basic structure e.g. water sources, electricity and road.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้ เป็นการวิจัยบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คร.อำนาจ ปิ่นพิลา และอาจารย์เอกชาติ สุขแสน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้ความรู้ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องงานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางทุกคนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้างานวิจัย และหาข้อมูลต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันในการสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

นอกเหนือจากผู้ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สารนิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จมิได้หากไม่ได้บิดามารดา และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่กรุณาให้การเลี้ยงดูอบรมให้ผู้วิจัยมีความมานะอดทน ตลอดจนให้กำลังใจส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่างๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวสู่ความสำเร็จได้ในวันนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ศิรินทร พุ่มวัน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วมของประชาชน	12
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม	17
2.4 บทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น	20
2.5 การบริหารจัดการ	20
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
2.7 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	32

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
3.1 ประชากรและตัวอย่างการวิจัย	33
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.4 การทดสอบเครื่องมือ	35
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	38
4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน	42
4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	45
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน	69
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการวิจัย	72
5.2 อภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	84
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	86
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	90
ภาคผนวก ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546	97
ประวัติผู้วิจัย	134

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	แสดงหมู่บ้านและจำนวนประชาชน	4
ตารางที่ 3.1	แสดงรายชื่อชุมชนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	34
ตารางที่ 3.2	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม	35
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	38
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	39
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	39
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	40
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส	40
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	41
ตารางที่ 4.7	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	42
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนจำแนกรายด้าน	44
ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับเพศ	45
ตารางที่ 4.10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับเพศ	45
ตารางที่ 4.11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับเพศ	46
ตารางที่ 4.12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับเพศ	46
ตารางที่ 4.13	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับเพศ	47
ตารางที่ 4.14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับอายุ	47
ตารางที่ 4.15	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มอายุ	47
ตารางที่ 4.16	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกับอายุ	48
ตารางที่ 4.17	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่มอายุ	48
ตารางที่ 4.18	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอายุ	48
ตารางที่ 4.19	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ	49
ตารางที่ 4.20	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอายุ	49

ตารางที่ 4.21	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มอายุ	49
ตารางที่ 4.22	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับอายุ	50
ตารางที่ 4.23	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามกลุ่มอายุ	50
ตารางที่ 4.24	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการศึกษา	51
ตารางที่ 4.25	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มระดับการศึกษา	51
ตารางที่ 4.26	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกับระดับการศึกษา	52
ตารางที่ 4.27	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่มระดับการศึกษา	52
ตารางที่ 4.28	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับระดับการศึกษา	53
ตารางที่ 4.29	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มระดับการศึกษา	53
ตารางที่ 4.30	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับระดับการศึกษา	54
ตารางที่ 4.31	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มระดับการศึกษา	54
ตารางที่ 4.32	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 4.33	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามกลุ่มระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 4.34	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับรายได้	56
ตารางที่ 4.35	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มรายได้	56
ตารางที่ 4.36	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกับรายได้	56

ตารางที่ 4.37	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่ม รายได้	57
ตารางที่ 4.38	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับรายได้	57
ตารางที่ 4.39	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่ม รายได้	58
ตารางที่ 4.40	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับ รายได้	58
ตารางที่ 4.41	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ตามกลุ่มรายได้	59
ตารางที่ 4.42	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับรายได้	59
ตารางที่ 4.43	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามกลุ่ม รายได้	60
ตารางที่ 4.44	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับสถานภาพการ สมรส	60
ตารางที่ 4.45	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่ม สถานภาพการสมรส	61
ตารางที่ 4.46	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกับสถานภาพ การสมรส	61
ตารางที่ 4.47	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตาม สถานภาพการสมรส	61
ตารางที่ 4.48	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสถานภาพ การสมรส	62
ตารางที่ 4.49	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม สถานภาพการสมรส	62
ตารางที่ 4.50	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับ สถานภาพการสมรส	63
ตารางที่ 4.51	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ตามสถานภาพการสมรส	63

ตารางที่ 4.52	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับสถานภาพการสมรส	63
ตารางที่ 4.53	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามสถานภาพการสมรส	64
ตารางที่ 4.54	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับอาชีพ	64
ตารางที่ 4.55	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มอาชีพ	65
ตารางที่ 4.56	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกับอาชีพ	65
ตารางที่ 4.57	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอาชีพ	66
ตารางที่ 4.58	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอาชีพ	66
ตารางที่ 4.59	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มอาชีพ	66
ตารางที่ 4.60	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอาชีพ	67
ตารางที่ 4.61	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มอาชีพ	67
ตารางที่ 4.62	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับอาชีพ	68
ตารางที่ 4.63	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามกลุ่มอาชีพ	68
ตารางที่ 4.64	แสดงจำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน	69

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หน้า

32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะเป็นสถาบันที่ฝึกหัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง เกิดความหวงแหนและความรับผิดชอบต่อท้องถิ่น และเป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบที่มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากส่วนราชการส่วนท้องถิ่น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง ตามวิธีการที่เหมาะสม

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การปกครองท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) แต่ที่สอดคล้องกับการปกครองระดับชาติมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขนาด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก¹

องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน เป็นการปกครองรูปแบบหนึ่งที่กระจายอำนาจ (Decentralization) ออกไปสู่ท้องถิ่นตามแนวคิดที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองรวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือว่าเป็นบันไดของการปกครองตามระบบประชาธิปไตย

---

¹ลิขิต ชีรเวคิน, การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 6.

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจของท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด และถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน มีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย โดยจะเป็นส่วนที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

โดยแท้จริงแล้ว การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นของควบคู่กัน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งย่อมไม่สมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนเป็นหัวใจของงานพัฒนาประชาชนในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของงานพัฒนาและได้เริ่มการพัฒนาด้วยตนเอง โดยในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น นักวิชาการและนักวางแผนที่สนใจการพัฒนาท้องถิ่นจึงต้องยอมรับทั่วไปว่า การพัฒนาซึ่งมุ่งผลสำเร็จสำหรับคนส่วนใหญ่ นั้น ไม่อาจเกิดขึ้นหรือสืบทอดต่อเนื่องไปได้อย่างจริงจังหากปราศจากการมีส่วนร่วมของคนส่วนใหญ่ ผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของการพัฒนาท้องถิ่น

การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นโดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการปฏิบัติในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชนและการประเมินผลงานกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับการลงมือกระทำกิจกรรม โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและทำให้ทราบถึงวิธีที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้องและทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังช่วยให้ประชาชนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้ดีกว่ากิจกรรมเหล่านั้น พวกตนมีส่วนเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง โดยที่รัฐได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการวิจัยว่าประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาและจะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น จนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.3.5 ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.3.6 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ตำบลสามเรือนมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,405 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 1,589 คน เพศหญิงจำนวน 1,816 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 358 คน

ตารางที่ 1.1 แสดงหมู่บ้านและจำนวนประชากร

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
บ้านหลวง	1	180	220	400	101
บ้านสามเรือน	2	729	815	1,544	1,457
บ้านสามเรือน	3	95	105	200	70
บ้านขอม	4	65	90	155	50
บ้านเทพ	5	95	107	202	60
บ้านโรงเจ้า	6	246	263	509	122
บ้านคู้ระกำ	7	90	105	195	50
บ้านเสาวังคา	8	89	111	200	48
รวม	8	1,589	1,816	3,405	1,958

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการได้รับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ตำบลสามเรือนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,025.65 ไร่ มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.5.2 ทำให้ได้ทราบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ให้ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5.4 ทำให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของประชาชนตามสถานภาพของตนเอง
สถานภาพ หมายถึง การกำหนดเพศ อายุ สถานภาพการสมรส และการวิจัยของประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่อยู่ภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และผู้นำองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยมีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2546) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา การเลือกวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการหรือแผนงานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินงานไปแล้วขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐจัดขึ้นในชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย ตลอดจนการพัฒนาชุมชนของตนให้ดีขึ้น

เพศ หมายถึง เพศของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนที่เป็น เพศหญิง หรือ เพศชาย

อายุ หมายถึง อายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็น โดยแบ่งเป็น 7 ระดับ คือ ไม่ได้เรียนหรือจบต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้จริงจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมของ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

สถานภาพการสมรส หมายถึง สถานภาพในปัจจุบันของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสารนิพนธ์ ฉบับนี้ โดยแบ่งเป็น โสด สมรส และหย่าหรือหม้าย

อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักในปัจจุบันที่ได้รับค่าตอบแทนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็น เช่น รับจ้าง ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ รัฐวิสาหกิจและอื่น ๆ หรือเป็น ภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติโดยไม่มีค่าตอบแทน เช่น นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน

การตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสนอข้อมูลความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา ทางเลือกปฏิบัติและมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ

การดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนได้กระทำกิจกรรมหรือปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ระบุไว้ตามแผนปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

การได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้ผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

การประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนได้ประเมินค่าของความสัมฤทธิ์ผลซึ่งกำหนดไว้ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ และพยายามที่จะวัดความเพียงพอ ประสิทธิภาพและการ ยอมรับโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม
- 2.4 บทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.5 การบริหารจัดการ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท เป็นความคิดที่สำคัญในทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และมานุษยวิทยา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงสภาพและบทบาท (Status and Role) ว่า “เป็นการที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้น เป็นการเรียกตามสถานภาพ (Status) ของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มเป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลซึ่งทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง”²

²สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 52.

จุมพล หนีมพานิช ได้กล่าวว่่า “บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของคนที่ เป็นเจ้าของสถานภาพนั้น”³

เดโช สนวนานนท์ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่่า “การสวมบทบาทใดนั้นจะต้อง ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ต้องรู้ถึงสถานะของตนเอง
2. คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงในสถานการณ์ต่าง ๆ ว่่าควรให้เหมาะสมกับสถานภาพ ของตน
3. คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ
4. รู้จักประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง⁴

สุชา จันท์ธรม ได้กล่าวถึง บทบาท (Role) ไว้ว่่า “บทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับสภาพของ บุคคลนั้นด้วย เช่น บทบาทของนายกรัฐมนตรี บทบาทของรัฐมนตรี ตลอดจนบทบาทของบุคคล ทั่ว ๆ ไป เช่น ครู อาจารย์ บิดา มารดา แม่บ้านคนรับใช้ แพทย์ พยาบาล เป็นต้น บุคคลจะมี บทบาทที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บุคลิกภาพที่เหมาะสม การอบรมที่ได้รับมา ความพอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สภาพจิตใจ แรงจูงใจ และอื่น ๆ ใน บางกรณีเราจะพบว่า บุคคลที่เป็นทั้งพ่อบ้าน แม่บ้าน และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ต้อง รับผิดชอบหลาย ๆ ด้าน อาจจะมีคามยุ่งยากขัดแย้งในงานที่ต้องปฏิบัติ”⁵

Levinson ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ “บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งหวัง ข้อห้ามความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่ลักษณะทำนองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่ง ทางสังคมที่กำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้ค่านึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึง หน้าที่อันควรกระทำ บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดกระทำโดยให้ สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรง ตำแหน่งนั้น ๆ นั้นเอง”⁶

³จุมพล หนีมพานิช, “ระบบการเมืองการปกครอง 2”, อ้างใน มนุษย์กับสังคม, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2540) : หน้า 306.

⁴เดโช สนวนานนท์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2548), หน้า 104.

⁵สุชา จันท์ธรม, จิตวิทยาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2543), หน้า 241.

⁶Levinson Naniel J., *Role Personality and Social Structure*, (New York : Macmillan Company, 1964), p. 11.

ณรงค์ เส็งประชา ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาท ไว้ว่า “บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ”⁷

ประมวล รัตนวงศ์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า “ฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมของบุคคลมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทมีอยู่ในทุก ๆ สังคม และมีอยู่ก่อนที่คนจะเข้าไปครอง
2. บทบาทมีอยู่ในตำแหน่งละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการ

กำหนดตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น

4. การที่คนเราจะทราบฐานะตำแหน่งและบทบาทได้ เป็นเพราะการปฏิบัติสัมพันธ์ของคนในสังคมนั้น ๆ

5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริง ๆ ของคนที่อยู่ในฐานะตำแหน่งนั้น”⁸

ไพบูลย์ ช่างเรียน ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า “บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ตนครองอยู่และคุณสมบัติของบุคคล ดังนั้นบทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปตามลักษณะ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มูลเหตุจูงใจ การอบรมเลี้ยงดู และความพอใจ”⁹

เดโช สวานานนท์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า “บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. รู้สถานภาพของตนในสังคม
2. ดำเนินถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้นๆ ที่เหมาะสมกับสถานภาพของตน
3. ดำเนินถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
4. ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง”¹⁰

⁷ณรงค์ เส็งประชา, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538), หน้า 136.

⁸ประมวล รัตนวงศ์, จิตวิทยาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 20.

⁹ไพบูลย์ ช่างเรียน, การปกครองมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2546), หน้า 38.

¹⁰เดโช สวานานนท์, จิตวิทยาสังคม, อ่างแล้ว, หน้า 11.

ปราณี หมอนทอง กล่าวว่า “การแสดงบทบาทให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับบุคคลจะใช้วิจารณญาณ โดยอาศัยความรู้ทักษะและประสบการณ์ เดิมเป็นเครื่องช่วยกำหนดบทบาทบุคคลในสังคมจะแสดงบทบาท ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นแตกต่างกันออกไป ถ้าตำแหน่งนั้น ๆ ต่างกับบทบาทในสังคมทั่ว ๆ ไป แบ่งได้เป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. บทบาทตามเพศ
2. บทบาทตามอายุ
3. บทบาทตามการศึกษา
4. บทบาทตามรายได้
5. บทบาทตามสถานภาพการสมรส
6. บทบาทตามอาชีพ”¹¹

อรุณ รักรธรรม “ได้แบ่งประเภทบทบาทออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ที่ถูกควบคุมโดย อารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงานบทบาทที่ถูกกำหนด
2. บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ”¹²

อุทัย หิรัญโต ได้อธิบาย บทบาทนั้นเป็นหน้าที่หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหวังของแต่ละบุคคลในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้นบทบาทแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสถานะอื่นอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน¹³

จิรพรรณ กาญจนจิตร ได้กล่าวถึง “ทฤษฎีบทบาทจะพิจารณาดูกันอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) และลักษณะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ได้มีการให้นิยามบทบาทในลักษณะโครงสร้างสังคมว่า บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่ชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะหรือกิจกรรมที่ของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น

¹¹ปราณี หมอนทอง, “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2543, หน้า 26.

¹²อรุณ รักรธรรม, พฤติกรรมองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2546), หน้า 18.

¹³อุทัย หิรัญโต, ประมุขศิลป์ ศิลปะของการเป็นผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 197.

ส่วนลักษณะทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บทบาท หมายถึง ผลต่อเนื้อที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ แห่งการปฏิสัมพันธ์¹⁴.

นอกจากนี้แล้วยังมีนักจิตวิทยาสังคม คือ Gilmer กล่าวถึงพฤติกรรมบทบาท (Role Behavior) ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องที่มีความมั่นคงระหว่างองค์ประกอบของสถานการณ์ องค์ประกอบของความรู้และความเข้าใจ ความต้องการ เจตคติ ความรู้สึกและลักษณะของการตอบสนองระหว่างบุคคล ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้บทบาทของเขาตั้งแต่เริ่มต้นชีวิต และยังบุคคลที่มีฐานะและหน้าที่การงานดีจนเป็นที่ยอมรับของสังคม หรือบุคคลที่มีสมรรถภาพสูง บทบาทของเขาก็มีความสำคัญมากขึ้น การเรียนรู้กับบทบาทก็จะต้องมีมากขึ้นตามไปด้วย และการแสดงบทบาทใด ๆ ของบุคคลจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. เป็นต้นแบบหรือลักษณะเฉพาะเจาะจง
2. พฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ นั้นจะต้องพอเหมาะ กับลักษณะเฉพาะของตน
3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น จะช่วยชี้แนะแนวทางในการกระทำที่จะ

เกิดขึ้น

4. ในการแสดงบทบาทนั้น ๆ จะต้องมีการประเมินผลด้วยตนเองและผู้อื่น¹⁵

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า “บทบาทเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมที่มี ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน บทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่กำหนด บทบาทเป็นสิ่งที่คู่กับหน้าที่และสถานภาพที่บุคคลดำรงอยู่” บทบาท (Role) จะเชื่อมโยงพฤติกรรมบุคคลเข้ากับโครงสร้างทางสังคม บทบาทเน้นให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ตามตำแหน่งและสถานภาพของบุคคลแต่ละบุคคล ซึ่งมีหลายสถานภาพ ดังนั้น ในแต่ละบุคคลจึงมีหลายบทบาทในขณะเดียวกัน แต่จะแสดงบทบาทเวลาใดขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นกำลังปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่ในตำแหน่งคู่กับคนใด บทบาทและสถานภาพจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อาจจะเปรียบเทียบเป็นด้านสองด้านของเหรียญอันเดียวกัน แยกออกจากกันไม่ได้

¹⁴จิรพรรณ กาญจนจิตร, ประวัติแนวคิดทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเคียนสโตร์, 2527), หน้า 20.

¹⁵ถวิล ธาราโกชนัน, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเคียนสโตร์, 2532), หน้า 20.

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีเป็นส่วนหนึ่งของหลักการ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง โครงสร้างเดิม สามารถใช้สนับสนุนกิจกรรมหรือการดำเนินงาน ให้เกิดความชัดเจนของแนวทาง ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยึดเอาการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักนั้นไม่ใช่ของใหม่ แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่มีผู้ใช้กันมานาน โดยเฉพาะในงานพัฒนาชุมชน แต่ได้ถูกบังคับโดยกระแสความคิดทางการพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ โดยเฉพาะกระแสความคิดที่มุ่งการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งละเลยฐานะการพัฒนาที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้ช่วยให้มีการพลิกฟื้น นำเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ สำคัญอีกครั้ง ซึ่งไพโรจน์ได้อ้างอิงองค์การสหประชาชาติว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้อง มีความหมายครอบคลุมถึงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

นอกจากนี้ ยังได้เสนอสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน แห่งของการบริหารการพัฒนา ว่าประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหา และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
2. ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้น
3. การดำเนินงานโครงการจะราบรื่น เมื่อได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเมื่อมีการ พัฒนามากขึ้น
5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น¹⁶

¹⁶ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารการพัฒนาชุมชน, ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2531) : 24.

นักวิชาการบางคนมองประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแบบ “การมีส่วนร่วมที่แท้จริง” กับ “การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง” (Genuine/Nongenuine Participation) สำหรับ “การมีส่วนร่วมที่แท้จริง” หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมทำการวิจัย ค้นหาปัญหาและความต้องการ ร่วมคิดและหาวิธีแก้ปัญหา หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมถึงวางนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุมติดตามประเมินผล ส่วน “การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง” นั้น เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

การมองประเภทของการมีส่วนร่วมอีกทัศนะหนึ่ง คือการมองในลักษณะของระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งการมองในแง่นี้ จะแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นระดับ (Degree) ของการมีส่วนร่วมจากน้อยไปมากเป็น 7 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ถูกบังคับ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมโครงการเพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ 2 ถูกล่อ ลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ ในรูปของค่าจ้าง แรงงาน หรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้ว เป็นการหาเสียงของนักการเมือง ผู้หยิบยื่นโครงการมาล่อเท่านั้น

ระดับที่ 3 ถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดขึ้นเองเรียบร้อยแล้ว แล้วพยายามชักชวนประชาชนให้ร่วมมือทุกรูปแบบ โดยอาศัยระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ว่าเป็นโครงการที่ดี ขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์และวางแผนให้ ลักษณะการมีส่วนร่วมชนิดนี้ จะปรากฏว่าปัญหา ความต้องการ และเสียงเรียกร้องของประชาชนจะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง กล่าวคือ ผู้ที่วางโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการ ด้วยการเรียกประชุม สอบถาม สัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาของชาวบ้านคืออะไร ควรจะแก้ไขวิธีใด จะวางแผนอย่างไร และจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ยังคงเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความเห็น ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการ และการดำเนินการตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการอยู่

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอโครงการ ในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนอาจจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไร จะแก้ไขได้อย่างไร วิธีใดดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิ์เสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติด้วย

ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจ ในระดับนี้ประชาชนจะเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจใน
ทุกเรื่อง ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลโครงการ

ศุภชัย ยาวะประภาส ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน สรุปได้ว่า

1. การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายอยู่ในตัวเอง ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการ
ดำเนินงาน (การวางแผน ปฏิบัติ และการจัดวาง) ตามโครงการที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของเขา
2. การมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดผลดีแก่โครงการ คือ ถ้าประชาชนมีส่วนร่วม
โดยการนำเอาทักษะภายในและทรัพยากรต่าง ๆ ผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักการในการ
ดำเนินงานผลที่ได้จะตอบสนองความต้องการตามการจัดลำดับความสำคัญของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่มีแรงเสริมอยู่ในตัว ซึ่งกระตุ้นให้คนเข้าร่วมในเรื่องที่
เกี่ยวกับวิถีชีวิตของเขา การมีส่วนร่วมสร้างการพึ่งพาตนเอง และจิตสำนึกการร่วมมือกันในชุมชนและ
เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถทำเอง และถือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของเขา¹⁷

นอกจากนี้ ศุภชัย ยาวะประภาส ยังได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มี 3 ขั้นตอน คือ
  - 1.1 ริเริ่ม
  - 1.2 ดำเนินการตัดสินใจ
  - 1.3 ตัดสินใจปฏิบัติงาน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) มี 3 ขั้นตอน คือ
  - 2.1 การสนับสนุนด้านทรัพยากร
  - 2.2 การบริหารจัดการและการประสานความร่วมมือ
  - 2.3 การขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
  - 3.1 ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ
  - 3.2 ผลประโยชน์ทางสังคม
  - 3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)¹⁸

¹⁷ศุภชัย ยาวะประภาส, การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 27 – 28.

¹⁸ศุภชัย ยาวะประภาส, การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท,
(กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 15 – 16.

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง “การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่การระบุปัญหา การวิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา การติดตามผล และการได้ร่วมกับผลประโยชน์จากโครงการนั้นร่วมกัน”¹⁹

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้กล่าวถึงหลักการและแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ต้องยึดหลักความต้องการของชุมชนและปัญหาของชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ชุมชนเป็นเรื่องใหม่ก็ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นเร้าความสนใจให้ ความรู้ความเข้าใจจนชุมชนยอมรับความจำเป็น และเป็นประโยชน์ในการที่จัดทำกิจกรรมเหล่านั้น
2. กิจกรรมต้องดำเนินการ โดยลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่มปลูกฝังทัศนคติ และพฤติกรรมที่เห็นแก่ส่วนรวม ทำงานเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
3. แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของ ประชาชนที่รับดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาทภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องไม่ พุ่งเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรม และต้องสามารถทำต่อไปได้เอง เมื่อการช่วยเหลือภายนอกสิ้นสุดลง การช่วยตนเองและการ พึ่งตนเองเป็นหลักสำคัญที่ต้องเริ่มตั้งแต่ต้น²⁰

ในส่วนของ ปธาน สุวรรณมงคล ได้อธิบายถึง “ปรัชญาของการพัฒนาชนบทแนวใหม่” ที่เป็นการพัฒนาคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจนในชนบท โดยยึดหลักสำคัญคือ การให้ชาวชนบท ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองโดยตนเอง การพัฒนาชนบทแนวใหม่นี้ จึงเป็นการทำ ให้ชาวชนบทรู้จักวิเคราะห์ถึงสภาวะการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเป็น เมื่อคนเกิดความสำนึกและมีความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงแล้ว ขบวนการพัฒนาก็จะเกิดจาก ความสมัครใจและมีความเป็นตัวของตัวเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนจะเป็นเครื่องค้ำประกันว่า

¹⁹ จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2539, 102 หน้า.

²⁰ ไพรัตน์ เตชะรินทร์, *ชนบทไทย : การผันแปรในอนาคตภายหลังการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2527), หน้า 7 - 8.

ผลแห่งการพัฒนาจะตกอยู่กับประชาชนส่วนใหญ่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนอีกด้วย”²¹

นอกจากนี้ ปธานยังได้เสนอขอบเขตของการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานพัฒนาชนบทซึ่งสอดคล้องกับ John M. Cohen และ Norman T. Uphoff โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

นอกจากนั้น Uphoff ยังได้เสนอกรอบแนวคิดเบื้องต้น ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ว่ามี 3 มิติ และ 2 บริบท ดังนี้

สำหรับมิติ (Dimension) ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทมี 3 มิติ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยทางใดทางหนึ่ง (เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารกิจกรรม หรือการประสานงาน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและดำเนินงาน
2. มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามีส่วนร่วม ในเรื่องของเพศ สถานภาพ ครอบครัว อาชีพและรายได้
3. มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วม ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

²¹ ปธาน สุวรรณมงคล, “ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพลกับการมีส่วนร่วมของประชาชน”, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์, 2527), หน้า 82.

ส่วนบริบท (Contexts) ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทนั้นมี 2 บริบท ดังนี้

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้า ว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ได้รับประโยชน์เร็วหรือช้า) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น
2. สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพ และธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น²²

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ ได้ให้คำจำกัดความของ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ว่าเป็นคำที่ประกอบขึ้นด้วยคำที่มีความหมาย 2 คำ คือ การวิจัย หรือ Research และคำว่า การมีส่วนร่วม หรือ Participation ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงคำว่า การวิจัย เพราะถือว่าการเข้าใจกันอย่างกว้างขวาง ส่วนคำว่า การมีส่วนร่วม คำนี้ค่อนข้างคลุมเครือและก่อให้เกิดความสงสัยกันเป็นอย่างมาก เมื่อมีการยกขึ้นมากล่าวอ้างถึงซึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ การมีส่วนร่วม มีความหมายกว้างแค่ไหน ใครเป็นผู้มีส่วนร่วมและขอบเขตของการมีส่วนร่วมคืออะไร เป็นต้น

การมีส่วนร่วม หมายถึง การแบ่งส่วน ร่วมส่วน และการเข้าร่วม (Sharing and Joining) แต่คำว่า การมีส่วนร่วม ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีความหมายเกี่ยวพันกับคำว่า ประชาชน ด้วย ดังนั้น จึงมีการใช้คำนี้อย่างกว้างขวางว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน แม้บางครั้งจะใช้คำว่า การมีส่วนร่วม คำเดียว แต่ก็ยังคงมีความนัยแฝงไว้ว่าเป็นเรื่องของประชาชน คนธรรมดาทั่วไป ๆ ที่ไม่ใช่ข้าราชการและบ้างก็หมายถึงกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสที่สุดของสังคมอีกด้วย²³

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าเป็นกระบวนการของการดำเนินงาน เป็นการรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน “โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนใน

²²Cohem, John M. and Uphoff, Norman. *Participation : Concept and Measure for Project Design, Implementation in Rural Development*, Monograph No. 2, January 1977, The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University, 1977, p. 219.

²³สุรัสวดี หุ่นพยนต์, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วม”, วารสารประชากรศึกษา, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (เมษายน 2530): 47.

ชุมชน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีความหมายครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลนั้น หมายความว่า การวางโครงการใดก็ตาม จะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ หรือชี้วัด (Identify) ตัวปัญหาให้ได้ และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาที่เขาเห็นว่า เป็นไปได้ ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติและการประเมินผลหลัง แล้วเสร็จ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อชี้วัดปัญหาและวางโครงการใหม่ เป็นวงจรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ การที่ประชาชนจะทำสิ่งนี้ได้ เขาต้องได้รับรู้หรือเข้าถึงโครงการ และขั้นตอนของการดำเนินงาน ของรัฐในรูปของการสื่อสารหรือสัมพันธ์ภาพสองทาง (Two-way Communication) กันอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมมิใช่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประกอบการวางแผนหรือตัดสินใจจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น”²⁴

วันรักษ์ มิ่งมณีนาถิน กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและเต็มที่ของกลุ่มบุคคล “ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของ โครงการหรืองานพัฒนา ชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จักได้รับการ ตอบสนองและทำให้ความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันไป”²⁵

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ได้สรุปวาระการประชุมเรื่อง การสรุปมติข้อเสนอแนะจากการ ประชุมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ “การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาจิตความสามารถ ของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร บังคับการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะ สมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกใน รูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง”²⁶

²⁴ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารการพัฒนาชุมชน, อ่างแล้ว, หน้า 24-30.

²⁵วันรักษ์ มิ่งมณีนาถิน, การพัฒนาชนบทไทย, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 101.

²⁶ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, “การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายและกลวิธี”, อ่างในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสการพิมพ์, 2527), หน้า 2-5.

เดช กาญจนางกูร ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการแบ่งงานกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการให้ประสานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ผู้มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา”²⁷

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้นิยามความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม “คือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้ามาร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ”²⁸

อคิน รพีพัฒน์ ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง มิใช่ที่เรากำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องหนึ่งเรื่องใดทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมาและแบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนออกเป็น

1. การค้นปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา²⁹

Andrew Pearse และ Matthias Stieffle อ้างโดย สุรัสวดี ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “หมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนหรือขบวนการ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็น ผู้อยู่ภายนอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่างๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่”³⁰

²⁷เดช กาญจนางกูร, การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547), หน้า 4.

²⁸นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546), หน้า 4.

²⁹อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527), หน้า 320.

³⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

โดยสรุปแล้ว คำว่า “Participation” เป็นคำที่หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่างของสังคมซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีสิทธิ์มีเสียงในการพัฒนาแต่อย่างใดบัดนี้มีผู้เห็นความสำคัญและปรารถนาจะให้เขาเหล่านั้นเข้ามามีสิทธิ์มีเสียงในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง มิใช่เป็นผู้ถูกกระทำแต่ฝ่ายเดียว

2.4 บทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องของกลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้าน และกระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมจากการวิเคราะห์โครงสร้าง วิธีการดำเนินการ ตลอดจนสภาพแวดล้อมขององค์กรชาวบ้าน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการที่คนในชุมชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาโดยเน้นบทบาทต่าง ๆ ขององค์กรชาวบ้านที่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้สรุปความหมายขององค์กรชาวบ้านไว้ว่า “หมายถึง การรวมตัวของคนในชุมชนหลาย ๆ คน ในรูปของกลุ่มตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ร่วมกัน มีความภักดี และสำนึกถึงความเป็นสมาชิกกลุ่มร่วมกัน มีการรวมตัวจัดรูปเป็นองค์กร มีกฎเกณฑ์ มีการประชุมและปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สมาชิกแต่ละคนก็จะได้รับความพึงพอใจบางประการ จากการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับคนอื่น ๆ ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง”³¹

2.5 การบริหารจัดการ

นักการวิจัยจำนวนมากได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้หลายทัศนะ ดังนี้

David Schwartz ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ สำหรับการบริหารที่เป็นศาสตร์ (Scientific Management) ถือว่าเป็นเรื่องของการใช้ความรู้ที่ได้รับการพิสูจน์และจัดระเบียบแล้ว ในการจัดการต่อกิจกรรมขององค์กรอย่างมีแบบแผน เช่น ในเรื่องของการวิเคราะห์ วิธีการทางสถิติ การใช้เหตุผล ส่วนด้านการบริหารที่เป็นศิลป์ (Artistic Management) นั้น เป็นเรื่องของการใช้ความรู้สึก ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การบริหารทั้งที่เป็น

³¹มหาวิทยาลัยขอนแก่น, “การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน”, (ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535), หน้า 4.

ศาสตร์และศิลป์ นับว่ามีความจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างมาก ซึ่งการเลือกใช้จะใช้ด้านใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์³²

Howard M. Carlisle ได้กล่าวถึง ความหมายของการบริหารเป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรของ องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารเป็นเรื่องของกระบวนการ ผสมผสานหรือการประสานงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสรุปความได้ 5 ประการดังนี้

1. การบริหารเป็นกระบวนการ
2. การบริหารเป็นเรื่องขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคน
3. การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง
4. การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
5. การบริหารทำให้งานเน้นลงไปที่กิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย³³

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้คำจำกัดความที่ช่วยให้เข้าใจ และเห็นถึงขอบเขตลักษณะของงาน บริหารจัดการที่ชัดเจนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร
2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ใน องค์กรและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
3. ในด้านของความรับผิดชอบ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรให้ช่วยกันทำให้บังเกิดผล³⁴

Frederick W. Taylor กล่าวว่า “งานบริหารทุกอย่าง จำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์หิววิจัยโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง³⁵

³²Schwartz, David, *Introduction to Management : Principles Practice and Process*, (New York : Hascourt Brace Jovanovich, 1980), p. 27.

³³Carlisle, Howard M, *Management : Concept and Situation*, (Chicago : Science Research Associates, 1976), p. 126.

³⁴ธงชัย สันติวงษ์, *องค์กรและการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537), หน้า 15.

³⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

Peter F. Drucker กล่าวไว้ว่า “การบริหาร” คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้าร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้า หรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม”³⁶

สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ประกอบด้วย

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลเหล่านั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ

(Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
9. การบริหาร ไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

โดยสรุปแล้ว การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวกับคนโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด³⁷

³⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

³⁷สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 4.

2.5.1 ความสำคัญของการบริหาร

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นกลุ่ม มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ความสามารถ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างพวกและเผ่าเดียวกัน โดยมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของกลุ่มชนเหล่านั้น เมื่อกลุ่มสังคมขยายตัวมากขึ้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นในองค์กร และเกิดความสุขในสังคมขึ้น

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รั้งลิโยกฤษณ์ ได้สรุปความเจริญก้าวหน้าและความสำคัญของการบริหาร ไว้ดังนี้

1. การบริหารได้เจริญก้าวหน้าควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านการเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหาร จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เอง ที่เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญก้าวหน้าของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องของการดำรงชีพอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ดังนั้น การวิจัยวิชาการบริหาร จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย³⁸

³⁸สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รั้งลิโยกฤษณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 15, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2537), หน้า 9.

2.5.2 องค์ประกอบการบริหารจัดการ

Rensis Likert ได้รวบรวมองค์ประกอบการบริหารที่ดีไว้ 8 ประการ คือ

1. มีผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถ และได้รับความร่วมมือไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน ไม่เผด็จการ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และนำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติ
  2. มีสภาพการงานที่ดี องค์การมั่นคง สภาพแวดล้อมเหมาะสม มีความสัมพันธ์กันดี มีสวัสดิการต่าง ๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดี และพอใจในงานที่มีอยู่
  3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี ประชุมพบปะกันสม่ำเสมอ มีการสื่อสารในระดับเดียวกันและระดับต่างกัน มีประสิทธิภาพรวดเร็วทำให้ผู้ร่วมงานใกล้ชิดกัน ช่วยลดความขัดแย้งลงได้อย่างมาก
  4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จัดให้มีความสัมพันธ์อันมิตร เพื่อความไว้วางใจและทำงานร่วมกัน ยอมรับความสำคัญให้เกียรติกันและกัน
  5. การวินิจฉัยสั่งการ มีรูปแบบที่ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน หาข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจได้สะดวก ผู้ปฏิบัติงานรู้รอบและรอบรู้ในหน้าที่ของตนและผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้อง
  6. มีการควบคุมที่เหมาะสม ระบบดี เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้ตรวจพบข้อบกพร่องได้ทันการ
  7. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในลักษณะที่เป็นไปได้
  8. มีมาตรฐานการปฏิบัติงานการฝึกอบรม เพื่อให้ได้คุณภาพและประสิทธิภาพ³⁹
- สงพงค์ เกษมสิน กล่าวถึง “ทรัพยากรการบริหาร หรือปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร ที่สำคัญ มีปัจจัย 4 องค์ประกอบคือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Method) ในปัจจัยทั้งสี่ที่กล่าวนั้น การจัดการมีความสำคัญยิ่งเพราะหากไม่มีการจัดการ ซึ่งหมายรวมถึงคุณภาพของการจัดการ หรือการบริหารและคุณภาพของผู้บริหารแล้ว การนำปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน และวัสดุซึ่งนับเป็นปัจจัยนำเข้ามารวมกัน และหาทางใช้การจัดการให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ก็ไม่อาจจะเกิดขึ้น”
- ดังนั้น การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าอย่างเต็มที่ และมากที่สุดนั้น จำเป็นจะต้องมีระบบการจัดการ หรือเรียกกันว่าระบบบริหารที่ดีมี

³⁹สงพงค์ เกษมสิน, การบริหาร, อ้างแล้ว, หน้า 23.

ประสิทธิภาพมาเป็นเครื่องมือช่วยกำหนดแนวทางการทำงาน จึงจะทำให้งานองค์กรบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้⁴⁰

David Schwartz กล่าวไว้ว่า “การบริหารงานเป็นกระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยอาศัยการดำเนินงานร่วมกันของหน้าที่ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การเจ้าหน้าที่ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling)⁴¹

Henri Fayol ได้อธิบายถึง “กระบวนการบริหารว่า ประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา สั่งการ การประสานงาน และการควบคุม”⁴²

Gulick and Urwick ได้จำแนกกระบวนการบริหารไว้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่มากถึง 7 ประการ หรือที่เรียกว่า POSDCORB Model ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้ คือ

P = Planning หมายถึง การวางแผนอันเป็นการคาดการณ์ในอนาคต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการและวิจารณ์ญาณ วินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการวิจัยบางแห่งก็พิจารณา รวมไปถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการด้วย เรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้ จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และเป็นการจัดแบ่งงาน การแก้ไขอุปสรรค ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงองค์การบริหารให้ดีขึ้นด้วย

S = Staffing หมายถึง การจัดการบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ หรือเป็นการจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มาปฏิบัติงานให้เหมาะสม และรวมถึงการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานของคนทำงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การวิจัยวิธีการอำนวยการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ และการจูงใจ รวมถึงการวินิจฉัยสั่งการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมาก การอำนวยการ

⁴⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

⁴¹Schwartz, David, *Introduction to Management : Principles Practice and Process*, (New York : Hascourt Brace Jovanovich, 1980), p. 27.

⁴²ธงชัย สันติวงษ์, *องค์การและการบริหาร*, อ่างแล้ว, หน้า 15.

ให้ภารกิจดำเนินการไปด้วยดีได้ จำต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสม ขึ้นอยู่กับลักษณะของการตัดสินใจ

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ ประสานงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไป ด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น วิจัยหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อ ช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญใน การบริหาร เพราะเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงาน และเป็นสิ่งที่มีอยู่ใน ทุกระดับ การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ที่จะต้องจัดให้มีขึ้นใน หน่วยงานของตน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนห้วงการประชาสัมพันธ์ ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย การรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารอยู่มาก การรายงานโดยทั่วไป หมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้อเท็จจริง หรือข้อมูล แก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้อง ตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณ เพื่อให้ทราบระบบและกรรมวิธีในการบริหาร เกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนงาน เป็นเครื่องมือใน การควบคุมงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมขออนุมัติงบประมาณ พิจารณาความเห็นชอบ การใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยสรุปแล้ว กระบวนการการบริหาร ประกอบด้วย กิจกรรมการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และมีขั้นตอนโดยเริ่มจาก การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร เข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรงบประมาณ และการควบคุม กระบวนการที่ว่านี้จะ สอดแทรกอยู่ในการบริหารในหน่วยงานทุกระดับ แต่ละขั้นตอนของกระบวนการจะมีลักษณะ หน้าที่เฉพาะ และจะดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบต่อเนื่องกันเสมอ⁴³

⁴³สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, อ่างแล้ว, หน้า 23.

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยถึงบทบาทของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในแง่ของกิจกรรม รูปแบบ ระดับและสาเหตุของการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. โครงการหรือกิจกรรม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงการพื้นฐาน รองลงมาเป็นโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ โครงการหรือกิจกรรมประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม
2. การเข้าไปมีส่วนร่วม จะเป็นไปโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วม นั้น จะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน
3. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
4. สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วม นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ คือไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่น ตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง⁴⁴

วัชร ใยยาคม ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรชาวบ้านในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ

⁴⁴จิรศักดิ์ สีใจเจริญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : วิจัยเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, 131 หน้า.

ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

1. เพศของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
2. อายุของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษาของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
4. อาชีพของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
5. สถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน
6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน⁴⁵

ชาญวิทย์ บัวพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิหลังจากระดับความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพการสมรส โดยพบว่าประชาชนเข้ามามีบทบาทในการรับรู้ปัญหาติดตามแก้ไขปัญหาของชุมชนในท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิงให้ความสนใจในการเข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหาน้อยก็เนื่องจากว่ายังยึดติดอยู่กับอดีตที่ว่าผู้ชายต้องเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงต้องเป็นช้างเท้าหลังอยู่จึงทำให้ไม่สนใจบทบาทในด้านนี้เท่ากับผู้ชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน ซึ่งถือว่าเป็นวัยแรงงานที่หาเช้ากินค่ำเลี้ยงครอบครัวถือว่าเป็นบุคคลที่กระทบหรือเกาะติดกับปัญหาในชุมชนตลอดและเป็นผู้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่นซึ่งให้เห็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นตนเองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลว่าจะจะไปด้วยคืออย่างไรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาเป็นเสมือนผู้ที่

⁴⁵วีชรา ไอยราคม, “ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2543, 152 หน้า.

ติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครองอยู่ตลอด สถานภาพการสมรสผู้ที่มีสถานภาพการสมรสแล้วจะมีบทบาทในการมองเห็นปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้ที่เป็น โสด หย่าร้างหรือเป็นหม้าย การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าประชาชนเริ่มมองเห็นปัญหาด้วยตนเองและเห็นบทบาทของประชาชนตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่อว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รับทราบปัญหาชุมชนเร็วที่สุด มีประชาชนในชุมชนที่เป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านในการร่วมเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน โดยการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแทบทุก ๆ ด้าน ประชาชนรู้บทบาทของตนเองดีในรูปของการพัฒนาชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์ และการตรวจสอบประเมินผล โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁴⁶

นายชรินทร์ รื่นหาญ ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลหัวโพ อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน พบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปจะมีส่วนร่วมมากกว่าทุกกลุ่มอายุ
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขายและรับราชการจะมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพเกษตรกร/ทำสวน หรืออาชีพอื่น ๆ
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีศึกษาน้อย

⁴⁶ชาญวิทย์ บัวพันธ์, “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2542, 72 หน้า.

5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย⁴⁷

ประธานต์ ถัดทะพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในระดับมาก ทั้งในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการเข้ารับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการตรวจสอบการทำงาน การวิจัยนี้พอสรุปได้ว่า เพศ อาชีพที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นต่างกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม⁴⁸

พัฒน์พงษ์ เลขะโมษ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมากค่อนข้างสูงอยู่ตามลำดับ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหตุกับการมีส่วนร่วมพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ รายได้ การศึกษา การมีตำแหน่งในหมู่บ้าน/ตำบล การได้รับการฝึกอบรม การได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ หนังสือหรือรายงานวิทยุ โทรทัศน์ และการพบปะพูดคุยกับบุคคลทั่วไป ความรู้ความเข้าใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการบริหาร โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน⁴⁹

⁴⁷ชรินทร์ รื่นหาญ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวโพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2548, 73 หน้า.

⁴⁸ประธานต์ ถัดทะพงษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2547, 82 หน้า.

⁴⁹พัฒน์พงษ์ เลขะโมษ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2539, 105 หน้า.

พ.อ.อ.สมเกียรติ จันทร์เหล่า ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า “ประชากรในชุมชนมีความเห็นว่าการบริหารจัดการโครงการจากภาครัฐโดยองค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐได้นำนโยบายมา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเอง ผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชน ประกอบกับปัจจัยส่วนบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการบริหารจัดการโครงการ คือ อาชีพ รายได้ เพศ และระดับการศึกษา”⁵⁰

อรอนงค์ ธรรมกุล ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า “ผู้นำและสมาชิกขององค์การชาวบ้านมีบทบาทร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมมีผลประโยชน์ร่วมกัน และร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยมีรูปแบบที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อตกลงของกลุ่ม นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชน จะทำให้ผลที่ตามมาทำให้เกิดความเข้มแข็งของสมาชิกกลุ่มมีการบริหารจัดการกิจกรรมของกลุ่มอย่างเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงจากภาครัฐ/เอกชน และทำให้เกิดความรัก ความรับผิดชอบภายในกลุ่มอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น”⁵¹

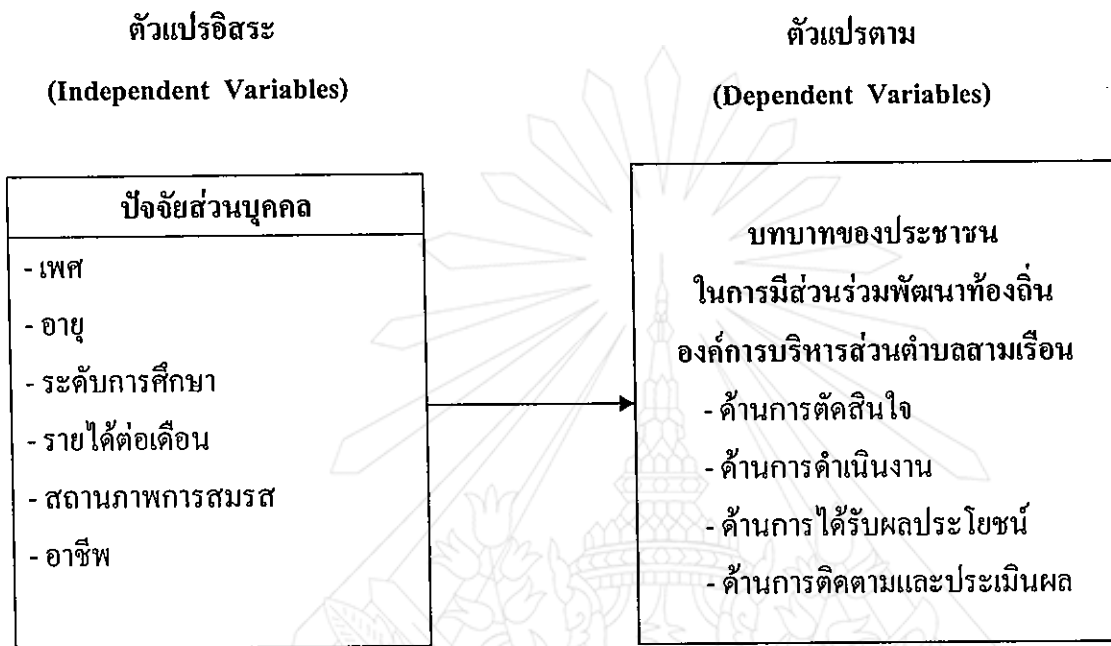
จากการศึกษาที่กล่าวข้างต้น ในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทบาทของประชาชนมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของภาครัฐเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดนั่นก็คือ องค์การบริหารส่วนตำบล จึงควรที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุกฝ่ายจะต้องศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจกับ “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น”

⁵⁰พ.อ.อ.สมเกียรติ จันทร์เหล่า, “บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2544, 84 หน้า.

⁵¹อรอนงค์ ธรรมกุล, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2544, 112 หน้า.

2.7 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิจัยแนวคิดและผลงานที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ตามแผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรทั้งหมดในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 3,405 คน (ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551)

ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane²⁹

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนของประชากร
	e	คือ	ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ซึ่งกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือ 0.05

²⁹บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : เจริญดีการพิมพ์, 2542), หน้า 14.

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง } n &= \frac{3,405}{1 + 3,405 (0.05)^2} \\ &= 358.04 \end{aligned}$$

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 ตัวอย่าง

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และเลือกตัวอย่างแต่ละชั้นโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ซึ่งปรากฏตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อชุมชนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บ้านหลวง	400	42
บ้านสามเรือน	1,544	162
บ้านสามเรือน	200	21
บ้านขอม	155	16
บ้านเทโพ	202	21
บ้านโรงเจ้า	509	54
บ้านคู้ระกำ	195	21
บ้านเสาวังคา	200	21
รวม	3,405	358

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูลและวัดลักษณะต่าง ๆ ของตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรสและอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วน มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเป็นรายชื่อ และมีการแบ่งระดับของแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าคะแนน	5	คะแนน
ระดับมาก	ค่าคะแนน	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ค่าคะแนน	3	คะแนน
ระดับน้อย	ค่าคะแนน	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ค่าคะแนน	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ศึกษาศาสนนิพนธ์ ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และผ่านการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นจึงได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาให้เลือกใช้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try - Out) จำนวน 40 ชุด กับประชาชนและกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม และได้ทำการทดสอบสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (n = 358)

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	5	0.92
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	5	0.91
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	5	0.90
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	5	0.92
Alpha = 0.969		

จากตารางที่ 3.2 พบว่าเมื่อทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach)³⁰ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือ = 0.969 จึงมีความเหมาะสมที่จะนำแบบสอบถามดังกล่าวไปเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยค้นคว้าจากข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมไว้ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชน หนังสือ เอกสาร วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด จะนำมาตรวจสอบความเรียบร้อย แล้วนำมาลงรหัสคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) โดยนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถามทั้ง 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น แบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ในการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น ใช้ค่าความถี่ (Frequency)

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

การออกแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระดับค่าตอบด้วยการใช้มาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale ของ Likert โดยค่าตอบจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ³¹

เมื่อรวบรวมข้อมูล และแจกแจงความถี่ได้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับกลุ่มบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เป็นรูปแบบรายชื่อ รายด้าน และภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

³¹อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, มาตรฐานค่า, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟินนี่พับบลิชซิ่ง, 2538), หน้า 37.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
ชาย	244	68.2
หญิง	114	31.8

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 และเป็นเพศหญิงจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	17	4.7
21 - 30 ปี	42	11.7
31 - 40 ปี	184	51.4
41 - 50 ปี	74	20.7
51 - 60 ปี	29	8.1
มากกว่า 60 ปี	18	3.4

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 มีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และมีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	24	5.0
ประถมศึกษา	50	14.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	38	10.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	81	22.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	89	24.9
ปริญญาตรี	78	21.8
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.1

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 89 คน ร้อยละ 24.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 ระดับปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ระดับประถมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ไม่ได้เรียนจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	37	10.3
5,001 – 7,500 บาท	62	17.3
7,501 – 10,000 บาท	193	53.9
10,001 – 15,000 บาท	31	8.7
15,001 – 20,000 บาท	22	6.1
สูงกว่า 20,000 บาท	13	3.6

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือน 7,501 – 10,000 บาท จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 รายได้ต่อเดือน 5,001 – 7,500 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 รายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 รายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
โสด	69	19.3
สมรส	252	70.4
หย่า/หม้าย	35	10.3

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรสแล้วร้อยละ 70.4 สถานภาพโสด ร้อยละ 19.3 และสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้าย ร้อยละ 10.3

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (n = 358)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	11	3.1
รับจ้าง	182	50.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	92	25.7
แม่บ้าน	24	6.7
รับราชการ	45	12.6
เกษตรกร	4	1.2

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 อาชีพรับราชการ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 อาชีพแม่บ้าน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 อาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และอาชีพเกษตรกร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. ท่านได้เข้าร่วมกับ อบต. ทำการศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน อบต.เพียงใด	4.13	0.91	มาก
2. ท่านได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาชนและเสนอต่อ อบต.เพียงใด	4.13	0.92	มาก
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา อบต.เพียงใด	4.03	0.88	มาก
4. เมื่อมีการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา อบต. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมเพียงใด	4.14	0.95	มาก
5. อบต. ได้ให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพียงใด	4.17	0.92	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
6. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับ อบต.เพียงใด	4.10	0.96	มาก
7. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด	4.01	0.99	มาก
8. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด	3.87	1.01	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
9. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีใน อบต.เพียงใด	4.29	0.87	มากที่สุด
10. ท่านได้มีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริจาคทรัพย์เพื่อพัฒนา อบต.เพียงใด	4.15	0.98	มาก
การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์			
11. อบต.ได้ดำเนินการพัฒนางานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและการศึกษาให้แก่ประชาชนเพียงใด	4.20	0.84	มาก
12. อบต.ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เพียงใด	4.06	0.94	มาก
13. อบต.ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม ทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ศักยภาพในการทำงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพียงใด	4.14	1.00	มาก
14. อบต.ได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เช่น การส่งเสริมอาชีพ การจำหน่ายสินค้าของชุมชนเพียงใด	4.05	0.98	มาก
15. อบต.เป็นผู้ประสานความช่วยเหลือโครงการจากส่วนกลางให้มาถึงมือประชาชนในท้องถิ่นเพียงใด	4.10	0.96	มาก
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
16. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด	4.15	0.94	มาก
17. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต.ในการพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด	4.12	1.01	มาก
18. อบต.ได้แต่งตั้งท่านเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาของ อบต.เพียงใด	4.00	1.00	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
19. อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้เพียงใด	4.28	0.89	มากที่สุด
20. ท่านได้นำผลของการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบความก้าวหน้าของกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด	4.20	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมระดับมากที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีขององค์การบริหารส่วนตำบลและในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบ สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมประเด็นอื่น ๆ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นระดับมาก

บทบาทการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนรายด้าน โดยแบ่งบทบาทการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านในการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการได้รับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล โดยมีระดับการมีส่วนร่วมดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนจำแนกรายด้าน

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วม
การตัดสินใจ	4.12	0.76	มาก
การดำเนินงาน	4.08	0.79	มาก
การได้รับผลประโยชน์	4.15	0.76	มาก
การประเมินผล	4.11	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นรายด้านในเรื่องการได้รับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากโดยมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงานและการประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพ การสมรสและอาชีพ โดยนำมาเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น รายด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการได้รับผลประโยชน์และด้านการ ประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับเพศ

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับเพศ

คุณลักษณะ	จำนวน	$\bar{x}$	SD.	Df	t	p
เพศ				356	5.01*	0.000
ชาย	244	4.25	0.61			
หญิง	114	3.81	0.84			
รวม	358					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าเพศหญิง

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับเพศ

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจกับเพศ

คุณลักษณะ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p
เพศ				356	4.88*	0.000
ชาย	244	4.23	0.69			
หญิง	114	3.76	0.89			
รวม	358					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่าเพศชายมีบทบาทการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

1.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานกับเพศ

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานกับเพศ

คุณลักษณะ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p
เพศ				356	4.88*	0.000
ชาย	244	4.23	0.69			
หญิง	114	3.76	0.89			
รวม	358					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีคะแนนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าเพศหญิง

1.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับเพศ

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับเพศ

คุณลักษณะ	จำนวน	$\bar{x}$	SD.	Df	t	p
เพศ				356	4.29*	
ชาย	244	4.23	0.64			
หญิง	114	3.84	0.89			
รวม	358					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าเพศหญิง

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับเพศ

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับเพศ

คุณลักษณะ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	Df	t	p
เพศ				355	4.47*	0.000
ชาย	244	4.29	0.74			
หญิง	114	3.85	0.91			
รวม	358					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีคะแนนการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าเพศหญิง

2. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับอายุ

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	26.12	3	8.71	19.21*	0.000
ภายในกลุ่ม	160.45	353	0.45		
รวม	186.57	356			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มอายุ

อายุ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	> 50 ปี
≤ 30 ปี	-	0.59*	0.06	0.12
31-40 ปี		-	-0.53*	-0.47*
41-50 ปี			-	0.05
> 50 ปี				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่าผู้ที่อายุระหว่าง 31-40 ปีมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าทุกกลุ่มอายุ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างในกลุ่มอายุอื่น ๆ

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอายุ

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	30.08	3	10.03	20.41*	0.000
ภายในกลุ่ม	173.91	354	0.49		
รวม	204.01	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่าอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่มอายุ

อายุ	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย			
	≤ 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	> 50 ปี
≤ 30 ปี	-	0.67*	0.14	0.18
31-40 ปี		-	-0.53*	-0.49*
41-50 ปี			-	0.04
> 50 ปี				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี กลุ่มอายุ 41-50 ปี และผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอายุ

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	31.78	3	10.59	19.48*	0.000
ภายในกลุ่ม	192.51	354	0.54		
รวม	224.29	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ

อายุ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	> 50 ปี
≤ 30 ปี	-	0.61*	-0.02	0.12
31-40 ปี		-	-0.63*	-0.49*
41-50 ปี			-	0.14
> 50 ปี				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่าผู้ที่อายุระหว่าง 31-40 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่ากลุ่มอายุในช่วงอื่นๆ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี กับอายุ 41-50 ปี และกับผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป

2.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอายุ

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	18.49	3	6.16	11.77	0.000
ภายในกลุ่ม	185.32	354	0.52		
รวม	203.82	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มอายุ

อายุ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	> 50 ปี
≤ 30 ปี	-	0.48*	0.01	0.12
31-40 ปี		-	-0.47*	-0.36*
41-50 ปี			-	0.11
> 50 ปี				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่าผู้ที่อายุระหว่าง 31-40 ปี มีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มากกว่ากลุ่มอายุในช่วงอื่นๆ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี กับอายุ 41-50 ปี และกับผู้ที่อายุ 50 ปีขึ้นไป

2.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับอายุ

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	26.97	3	8.98	14.99*	0.000
ภายในกลุ่ม	211.67	353	0.60		
รวม	238.64	356			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลตามกลุ่มอายุ

อายุ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	> 50 ปี
≤ 30 ปี	-	0.61*	0.13	0.04
31 – 40 ปี		-	-0.48*	-0.05
41- 50 ปี			-	-0.08
> 50 ปี				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่าผู้ที่อายุระหว่าง 31-40 ปี มีส่วนร่วมในการการประเมินผลมากกว่ากลุ่มอายุ 41 – 50 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในกลุ่มอายุอื่นๆ

3. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	44.26	3	17.75	36.69*	0.000
ภายในกลุ่ม	142.32	353	0.40		
รวม	186.58	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.25 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มระดับการศึกษา

การศึกษา	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	-	0.50*	1.02*	0.79*
มัธยมศึกษา		-	0.51*	0.29*
อนุปริญญา			-	0.29
ปริญญาตรีขึ้นไป				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษาจะมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และพบว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่า ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบระดับประถมศึกษาแล้วยังมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเท่าไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	49.49	3	16.49	37.79*	0.000
ภายในกลุ่ม	154.52	354	0.44		
รวม	204.01	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่าระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.27 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่มระดับการศึกษา

การศึกษา	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย			
	ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	-	0.55*	1.08*	0.84*
มัธยมศึกษา		-	0.53*	0.28*
อนุปริญญา			-	-0.25
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่าผู้ที่ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษามีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไป และยังพบว่าผู้ที่จบมัศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไป แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบอนุปริญญากับปริญญาตรีขึ้นไป

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	54.89	3	18.30	38.24*	0.000
ภายในกลุ่ม	169.39	354	0.48		
รวม	224.28	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.29 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มระดับการศึกษา

การศึกษา	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	-	0.63*	1.15*	0.89*
มัธยมศึกษา		-	0.52*	0.26
อนุปริญญา			-	-0.26
ปริญญาตรีขึ้นไป				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 พบว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่า ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบระดับประถมศึกษาแล้วยังมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาและผู้ที่จบระดับอนุปริญญา

3.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	24.81	3	8.27	16.35*	0.000
ภายในกลุ่ม	179.01	354	0.51		
รวม	203.81	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มระดับการศึกษา

การศึกษา	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	-	0.31*	0.75*	0.56*
มัธยมศึกษา		-	0.44*	0.25
อนุปริญญา			-	-0.19
ปริญญาตรีขึ้นไป				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา จะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มากกว่า ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบระดับประถมศึกษาแล้วยังมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้จบระดับมัธยมศึกษาและผู้จบระดับอนุปริญญา

3.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	52.86	3	17.62	33.48*	0.000
ภายในกลุ่ม	185.78	353	0.53		
รวม	238.63	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลตามกลุ่มระดับการศึกษา

การศึกษา	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	ไม่ได้เรียน/ ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน/ประถมศึกษา	-	0.52*	1.08*	0.92*
มัธยมศึกษา		-	0.56*	0.39*
อนุปริญญา			-	-0.17
ปริญญาตรีขึ้นไป				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.33 พบว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา จะมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญาและการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และพบว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนด้านการประเมินผลมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบระดับประถมศึกษาแล้วยังมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา

4. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับรายได้

ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นกับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	43.28	3	14.43	36.64*	0.000
ภายในกลุ่ม	143.29	354	0.41		
รวม	186.57	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.35 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มรายได้

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 5,000 บาท	5,001 – 7,500 บาท	7,501 – 10,000 บาท	> 10,000 บาท
≤ 5,000 บาท	-	0.38*	1.02*	0.79*
5,001 – 7,500 บาท		-	0.64*	0.41*
7,501 – 10,000 บาท			-	0.09
> 10,000 บาท				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 พบว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 5,001 บาทขึ้นไป และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในด้านพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501- 10,000 บาท กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท

4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับรายได้

ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	49.60	3	16.54	37.91*	0.000
ภายในกลุ่ม	154.41	354	0.44		
รวม	204.01	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.37 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกลุ่มรายได้

รายได้	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย			
	≤ 5,000 บาท	5,001 – 7,500 บาท	7,501 – 10,000 บาท	> 10,000 บาท
≤ 5,000 บาท	-	0.34	1.06*	0.82*
5,001 – 7,500 บาท		-	0.72*	0.47*
7,501 – 10,000 บาท			-	-0.24
> 10,000 บาท				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.37 พบว่าผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 7,501 บาท แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501 -10,000 บาท กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท

4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับรายได้

ตารางที่ 4.38 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	56.14	3	18.71	39.40*	0.000
ภายในกลุ่ม	168.16	354	0.46		
รวม	224.28	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.38 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.39 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มรายได้

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 5,000 บาท	5,001 – 7,500 บาท	7,501 – 10,000 บาท	> 10,000 บาท
≤ 5,000 บาท	-	0.28	1.09*	0.85*
5,001 – 7,500 บาท		-	0.80*	0.57*
7,501 – 10,000 บาท			-	-0.23
> 10,000 บาท				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 7,500 และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 7,500 เช่นเดียวกัน แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้ที่มีรายได้ ระหว่าง 7,501 กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท

4.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับรายได้

ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	23.81	3	7.94	15.61*	0.000
ภายในกลุ่ม	180.01	354	0.51		
รวม	203.82	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.40 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.41 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามกลุ่มรายได้

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 5,000 บาท	5,001 – 7,500 บาท	7,501 – 10,000 บาท	> 10,000 บาท
≤ 5,000 บาท	-	0.38	0.79*	0.54*
5,001 – 7,500 บาท		-	0.41*	0.16
7,501 – 10,000 บาท			-	-0.25
> 10,000 บาท				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.41 พบว่าผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 7,500 และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้ที่มีรายได้ ระหว่าง 5,001- 10,000 บาท กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท

4.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับรายได้

ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	50.62	3	16.87	31.68*	0.000
ภายในกลุ่ม	188.02	354	0.53		
รวม	238.64	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.42 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.43 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลตามกลุ่มรายได้

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	≤ 5,000 บาท	5,001 – 7,500 บาท	7,501 – 10,000 บาท	> 10,000 บาท
≤ 5,000 บาท	-	0.52*	1.14*	0.98*
5,001 – 7,500 บาท		-	0.62*	0.46*
7,501 – 10,000 บาท			-	-0.16
> 10,000 บาท				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.43 พบว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีส่วนในการประเมินผลน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 5,500 บาทขึ้นไป และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการประเมินผลมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 7,501- 10,000 บาท กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท

5. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับสถานภาพการสมรส

ตารางที่ 4.44 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นกับสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	26.03	2	13.03	28.73*	0.000
ภายในกลุ่ม	159.91	253	0.45		
รวม	185.94	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.45 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพสมรส	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย		
	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย
โสด	-	0.60*	0.03
สมรส		-	-0.57*
หย่า/หม้าย			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.45 พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสมีส่วนร่วมในด้านพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้ายแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนโสดกับคนที่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย

5.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถานภาพการสมรส

ตารางที่ 4.46 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	49.60	3	16.54	37.91*	0.000
ภายในกลุ่ม	154.41	354	0.44		
รวม	204.01	357			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.46 พบว่าสถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกันมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.47 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย		
	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย
โสด	-	0.59*	0.11
สมรส		-	-0.47*
หย่า/หม้าย			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.47 พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าคนโสด และหย่า/หม้าย แต่ไม่พบความแตกต่างในผู้ที่โสดกับหย่า/หม้าย

5.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสถานภาพการสมรส

ตารางที่ 4.48 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	23.62	2	11.81	20.87*	0.000
ภายในกลุ่ม	199.81	253	0.57		
รวม	223.43	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.48 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.49 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย		
	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย
โสด	-	0.57*	0.01
สมรส		-	-0.56*
หม้าย/หย่า			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.49 ผู้ที่สมรสจะมีจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้าย แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนโสดกับคนที่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย

5.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับสถานภาพการสมรส

ตารางที่ 4.50 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	27.67	2	13.84	27.84*	0.000
ภายในกลุ่ม	175.43	253	0.49		
รวม	203.10	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.50 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.51 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพสมรส	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย		
	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย
โสด	-	0.59*	-0.05
สมรส		-	-0.64*
หย่า/หม้าย			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.51 พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้ายแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนโสดกับคนที่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย

5.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับสถานภาพการสมรส

ตารางที่ 4.52 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	31.34	2	15.67	26.69*	0.000
ภายในกลุ่ม	206.67	253	0.58		
รวม	238.01	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.52 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.53 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพสมรส	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย		
	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย
โสด	-	0.67**	-0.05
สมรส		-	-0.61*
หย่า/หม้าย			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.53 พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้ายแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนโสดกับคนที่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย

6. การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับอาชีพ

ตารางที่ 4.54 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นกับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.58	3	4.53	9.25*	0.000
ภายในกลุ่ม	172.35	351	0.49		
รวม	189.93	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.54 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.55 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นตามกลุ่มอาชีพ

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
รับจ้าง	-	-0.04	-0.06	-0.65*
ค้าขาย		-	-0.09	-0.61*
รับราชการ			-	-0.52*
อื่น ๆ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.55 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา แม่บ้านและเกษตรกร จะมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขายและอาชีพรับราชการ แต่ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรับราชการ

6.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอาชีพ

ตารางที่ 4.56 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	16.54	3	5.52	10.39*	0.000
ภายในกลุ่ม	186.77	352	0.53		
รวม	203.31	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.56 พบว่าอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.57 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับอาชีพ

อาชีพ	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย			
	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
รับจ้าง	-	-0.03	-0.11	-0.73*
ค้าขาย		-	-0.08	-0.69*
รับราชการ			-	-0.61*
อื่น ๆ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.57 พบว่าผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยอาชีพ นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยกว่ากลุ่มอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ

6.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอาชีพ

ตารางที่ 4.58 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	11.23	3	3.74	6.21*	0.000
ภายในกลุ่ม	212.20	352	0.60		
รวม	223.43	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.58 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.59 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลุ่มอาชีพ

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
รับจ้าง	-	0.05	-0.08	-0.56*
ค้าขาย		-	-0.13	-0.61*
รับราชการ			-	-0.48*
อื่น ๆ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.59 พบว่าผู้ที่มีอาชีพอื่นซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา แม่บ้านและเกษตรกร มีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้างค้าขายและอาชีพรับราชการแต่ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรับราชการ

6.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอาชีพ

ตารางที่ 4.60 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์กับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	14.41	3	4.80	8.96*	0.000
ภายในกลุ่ม	188.68	352	0.54		
รวม	203.09	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.60 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.61 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ตามกลุ่มอาชีพ

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
รับจ้าง	-	-0.12	-0.03	-0.67*
ค้าขาย		-	0.09	-0.55*
รับราชการ			-	-0.65*
อื่น ๆ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.61 พบว่าผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา แม่บ้านและเกษตรกร จะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขายและอาชีพรับราชการ แต่ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ของการพัฒนาท้องถิ่น ในอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรับราชการ

6.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับอาชีพ

ตารางที่ 4.62 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลกับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.36	3	4.45	6.96*	0.000
ภายในกลุ่ม	224.64	351	0.64		
รวม	238.00	355			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.62 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.63 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลตามกลุ่มอาชีพ

รายได้	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย			
	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
รับจ้าง	-	-0.07	-0.04	-0.66*
ค้าขาย		-	0.04	-0.58*
รับราชการ			-	-0.62*
อื่น ๆ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.63 พบว่าผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา แม่บ้านและเกษตรกร จะมีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขายและอาชีพรับราชการ แต่ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของการพัฒนาท้องถิ่น ในอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรับราชการ

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ตารางที่ 4.64 แสดงจำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น	ความถี่
การพัฒนาท้องถิ่น	
1. ควรมีบอร์ดประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร	6
2. ต้องการให้พัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้าและถนน	4
กิจกรรมให้ความรู้	
1. ควรจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น	2
2. ควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนา	1
3. อบต. ควรจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน	1
การมีส่วนร่วมของประชาชน	
1. อบต.ควรมีการทำประชาคมเดือนละ 1 ครั้ง	2
2. เวลามีการประชุมสภาทุกครั้งควรแจ้งให้ประชาชนเข้าร่วมด้วย	3
3. การทำโครงการต่าง ๆ ควรให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้าน	2
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	
1. อบต.ควรจัดให้มีรถขยะเพิ่มขึ้น	2
2. เจ้าหน้าที่ของ อบต.ต้องปรับปรุงเรื่องการต้อนรับ	2
3. การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานใน อบต.ควรเลือกจากความรู้ความสามารถ	2
4. ควรปรับปรุงการให้บริการด้านการชำระภาษี	3
รวม	30

จากตารางที่ 4.64 พบว่าจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 30 ราย ส่วนใหญ่ต้องการให้มีบอร์ดประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร จำนวน 6 ราย มากที่สุดรองลงมาต้องการให้พัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้าและถนน จำนวน 4 ราย และเวลามีการประชุมสภาทุกครั้งควรแจ้งให้ประชาชนเข้าร่วมด้วยกับควรปรับปรุงการให้บริการด้านการชำระภาษี จำนวน 3 รายเท่ากัน ส่วนควรจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนให้มากขึ้น

อบต.ควรมีการทำประชาคมเดือนละ 1 ครั้ง การทำโครงการต่าง ๆ ควรให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้าน อบต.ควรจัดให้มีรถขยะเพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ของ อบต.ต้องปรับปรุงเรื่องการต้อนรับและการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานใน อบต.ควรเลือกจากความรู้ความสามารถ จำนวน 2 รายเท่ากัน ส่วนควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาและอบต. ควรจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน จำนวน 1 รายเท่ากัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิดและลักษณะแบบปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนถึงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด และมีการแบ่งโครงสร้างออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อยและเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นมีลักษณะของรูปแบบสอบถามเป็นแบบลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมข้อความเองเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้เริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้อง เมื่อมีความสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ระบบโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.2 อายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 51.4 การศึกษาส่วนมากมีการศึกษาในระดับอนุปริญาตร้อยละ 24.9 สำหรับเรื่องรายได้พบว่าร้อยละ 53.9 มีรายได้อยู่ระหว่างเดือนละ 7,501 – 10,000 บาท ส่วนสถานภาพการสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 70.4 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 50.8

จากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพแตกต่างกันมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมระดับมากที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีขององค์การบริหารส่วนตำบลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมประเด็นอื่น ๆ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านของการมีส่วนร่วมพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์และการประเมินผลอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าด้านอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือความต้องการให้มีบอร์ดประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร ร่องลงมาคือต้องการให้พัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะใน

เรื่อง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้าและถนน ถัดมาคือต้องการให้ทาง อบต.แจ้งให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภาทุกครั้งและควรปรับปรุงการให้บริการด้านการชำระภาษีและควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้นกับทั้ง อบต.ควรมีการทำประชาคมเดือนละ 1 ครั้ง การทำโครงการต่าง ๆ ควรให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้านและอบต. ควรจัดให้มีรถขยะเพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ของ อบต. ต้องปรับปรุงเรื่องการต้อนรับและการคัดเลือคนักศึกษาเข้าทำงานใน อบต. ควรเลือกจากความรู้ความสามารถ ควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาและควรจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับมากที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและสร้างความสามัคคีขององค์การบริหารส่วนตำบลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมประเด็นอื่น ๆ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สีใจเจริญ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน พบว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมจะเป็นไปโดยสมัครใจและการที่จะมีโอกาสร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ โครงการและกิจกรรมนั้นก็มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนเสมอ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าเพศต่างกัน อายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน รายได้ต่างกัน สถานภาพการสมรสต่างกันและอาชีพต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน โดยผลทดสอบสมมติฐานรายชื่อดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันโดยพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาญวิทย์ บัวพันธ์ เรื่องประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การ

บริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเพศชายมีบทบาทในการรับรู้ปัญหาติดตามแก้ไขปัญหของชุมชนในท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง และผลงานวิจัยของ ชรินทร์ รื่นหาญ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวโพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่าเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่อายุระหว่าง 31-40 ปี จะมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าทุกกลุ่มอายุ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างในกลุ่มอายุอื่น ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาญวิทย์ บัวพันธ์ เรื่องประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าประชาชนวัยกลางคนเป็นผู้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่นชี้ให้เห็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นตนเองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลว่าจะเป็นไปด้วยได้อย่างไรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 ปีขึ้นไป และผลงานวิจัยของ ชรินทร์ รื่นหาญ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวโพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่าประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าทุกกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา จะมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่า ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบระดับประถมศึกษาแล้วยังมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัชรวิทย์ ไอยาคม เรื่องความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับการศึกษาของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้อื่นๆ จะมียุทธศาสตร์ในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันพบว่าประชาชนที่มีรายได้อื่นๆ มีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 5,500 บาทขึ้นไป และพบว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในด้านพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้ที่มีรายได้ ระหว่าง 7,501- 10,000 บาท กับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พ.อ.อ.สมเกียรติ จันทร์หล้า เรื่อง บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลผ่องวงษ์ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าประชากรในชุมชนมีความเห็นว่าการบริหารจัดการโครงการจากภาครัฐ โดย องค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐ ได้นำนโยบายมา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเอง ผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชน ประกอบกับปัจจัยส่วนบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการบริหารจัดการโครงการ คือ อาชีพ รายได้ เพศ และระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันพบว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันโดยผู้ที่มีสถานภาพการสมรสจะมีส่วนร่วมในด้านพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้ายแต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างคนโสดกับคนที่หย่าร้างหรือเป็นหม้ายสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาญวิทย์ บัวพันธ์ เรื่องประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีสึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าประชาชนผู้มีสถานภาพการสมรสแล้วจะมีบทบาทในการมองเห็นปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้ที่เป็นโสด หย่าร้างหรือเป็นหม้าย

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา แม่บ้านและเกษตรกร จะมีส่วนร่วมด้านพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขายและอาชีพรับราชการ แต่ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรับราชการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสานต์ ถัดทะพงษ์ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนางลี่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในระดับมาก ทั้งในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการเข้ารับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการตรวจสอบการทำงาน โดยที่เพศและอาชีพที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นต่างกัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับมากที่สุดในเรื่องของความต้องการให้มีบอร์ดประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือต้องการให้พัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้าและถนน ถัดมาคือต้องการให้ทาง อบต. แจ้งให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภาทุกครั้งและควรปรับปรุงการให้บริการด้านการชำระภาษีและควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้นกับทั้ง อบต. ควรมีการทำประชาคมเดือนละ 1 ครั้ง การทำโครงการต่าง ๆ ควรให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้านและอบต. ควรจัดให้มีรถขยะเพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ของ อบต. ต้องปรับปรุงเรื่องการต้อนรับและการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานใน อบต. ควรเลือกจากความรู้ความสามารถ ควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาและควรจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

จากข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่าประชาชนยังต้องการให้ อบต. ปรับปรุงเรื่องของการบริหารงานในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืนซึ่งควรเกิดมาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายและข้อบัญญัติ ให้ความรู้เรื่องกฎหมาย ข้อบัญญัติ รวมทั้งแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้นสำหรับการจัดสนใจของประชาชนที่จะแสดงบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล ประชุมแผนพัฒนา รวมทั้งประชุมสภาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญในแง่การมีส่วนร่วมและการมีอำนาจร่วม สามารถสร้างความรู้สึกร่วมในเรื่องความเป็นเจ้าและมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

3. เร่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงาน การร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามประเมินผล มีการประสานงานและสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐราชการและภาคประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัย

เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและประชาชน จึงควรศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยความรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและแก้ไขปัญหาลให้สำเร็จลุล่วงเป็นการทำให้มีการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- จิรพรรณ กาญจนจิตร. ประวัติแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.
- จุมพล หนีพาดิข. มนุษย์กับสังคม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.
- ณรงค์ เต็งประชา. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538.
- เดช กาญจนางกูร. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- เดโช สวานานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2548.
- ถวิล ชาราโกชน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีการพิมพ์, 2542.
- ประมวล รัตนวงศ์. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. การปกครองมหานคร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. ชนบทไทย : การผันแปรในขนาดคตภายหลังการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.
- ลิขิต ชีรเวดิน. การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2548.
- _____ การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2543.

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสีโยกฤษฎ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2537.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

อุทัย หิรัญโต. ประมุขศิลป์ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. มาตรฐานค่า. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพีเอ็นพี บับบลิงซิ่ง, 2538.

2) บทความในหนังสือ

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. “การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายและกลวิธี”. ในทวีทอง หงส์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์, 2527. หน้า 2 – 5.

ปธาน สุวรรณมงคล. “ทัศนบางประการในเรื่องสภาพลกับการมีส่วนร่วมของประชาชน”. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์, 2527. หน้า 82.

3) บทความในวารสาร

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน”. วารสารการพัฒนาชุมชน. ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (2531) : 24 – 30.

สุรัสวดี หุ่นพยนต์. “การวิจัยแบบมีส่วนร่วม”. วารสารประชากรศึกษา. ปีที่ 13 : ฉบับที่ 1 (เมษายน 2530) : 47 – 53.

4) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไย่ จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

ชาญวิทย์ บัวพันธ์. “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

ชรินทร์ รื่นหาญ. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวโพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

ประสานต์ ถัดทะพงษ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

ปราณี หมอนทอง. “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

วัชร่า ไอยราคม. “ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

พัฒนพงษ์ เลชะโมษ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

สมเกียรติ จันทร์หัตถ์, พ.อ.อ. “บทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการ โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายกวาง อำเภอยะยงคำ จังหวัดพะเยา”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

อรอนงค์ ธรรมกุล. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

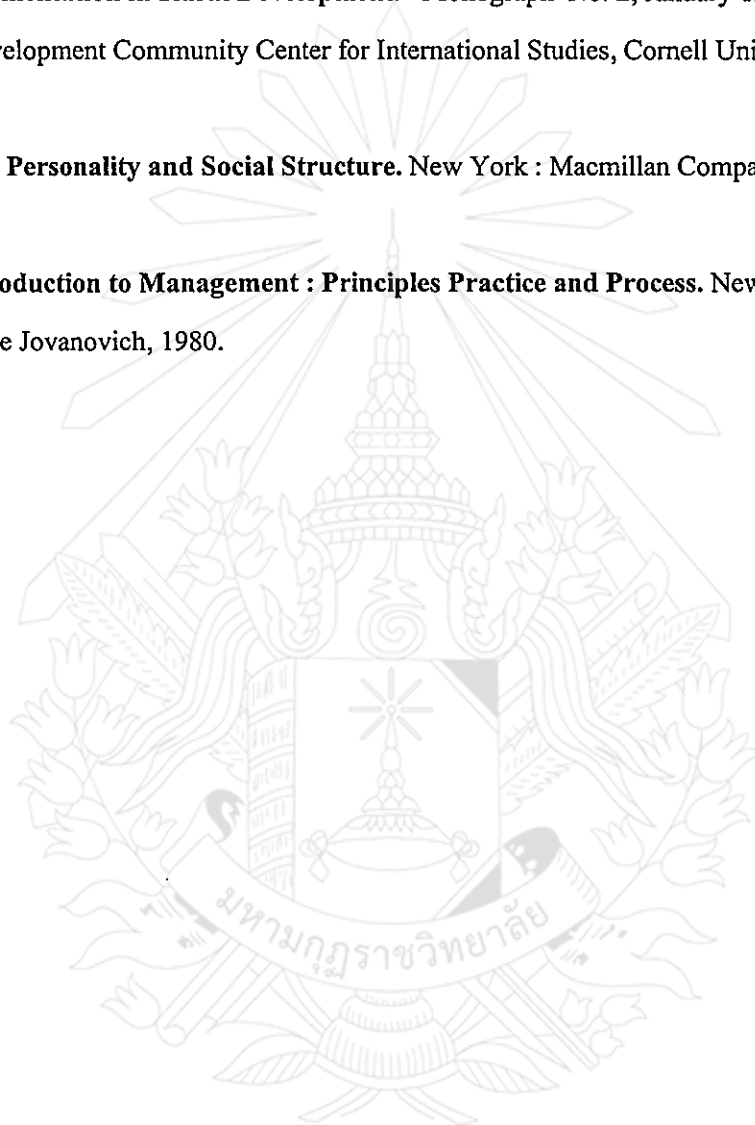
2. ภาษาอังกฤษ

Carlisle, Howard M. **Management : Concept and Situation.** Chicago : Science Research Associates, 1976.

Cohem, John M. and Uphoff, Norman. **Participation : Concept and Measure for Project Design, Implementation in Rural Development.** Monograph No. 2, January 1977, The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University, 1977.

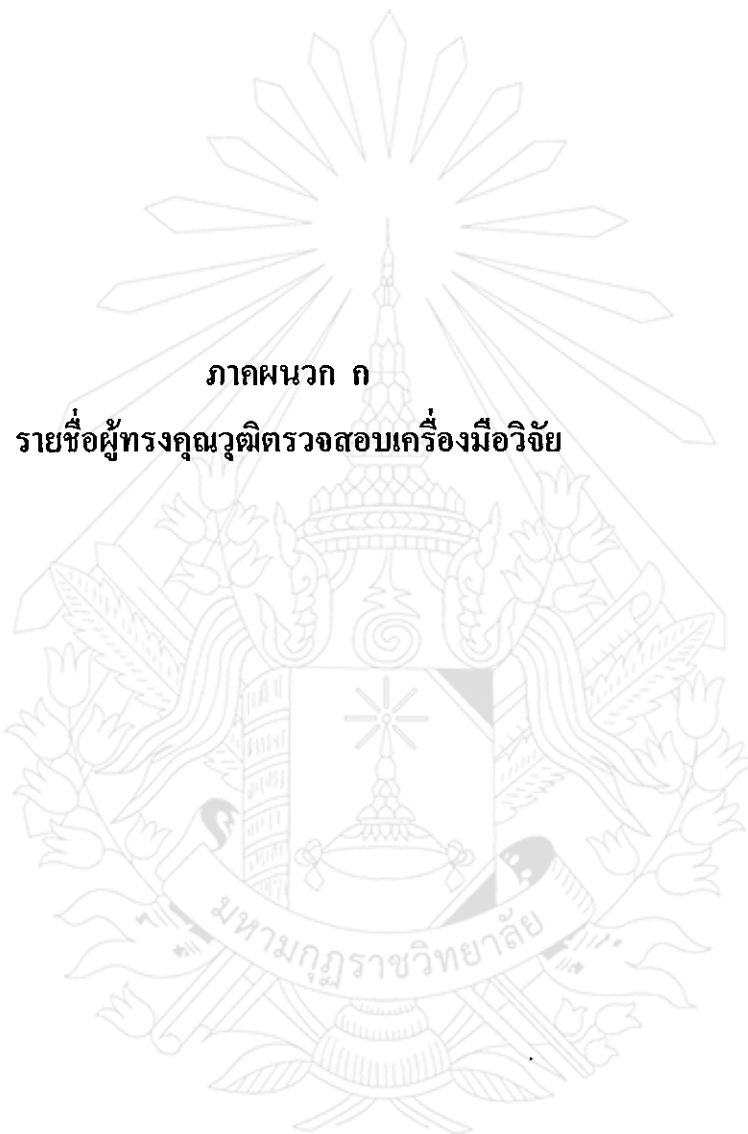
Levison Naniel J. **Role Personality and Social Structure.** New York : Macmillan Company, 1964.

Schwartz, David. **Introduction to Management : Principles Practice and Process.** New York : Hascourt Brace Jovanovich, 1980.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์สมศิริ พันธุ์ศักดิ์ศิริ

วุฒิการศึกษา   วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวสถิติ
ตำแหน่งปัจจุบัน   นักสถิติ 6 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
โรงพยาบาลศูนย์จังหวัดสระบุรี

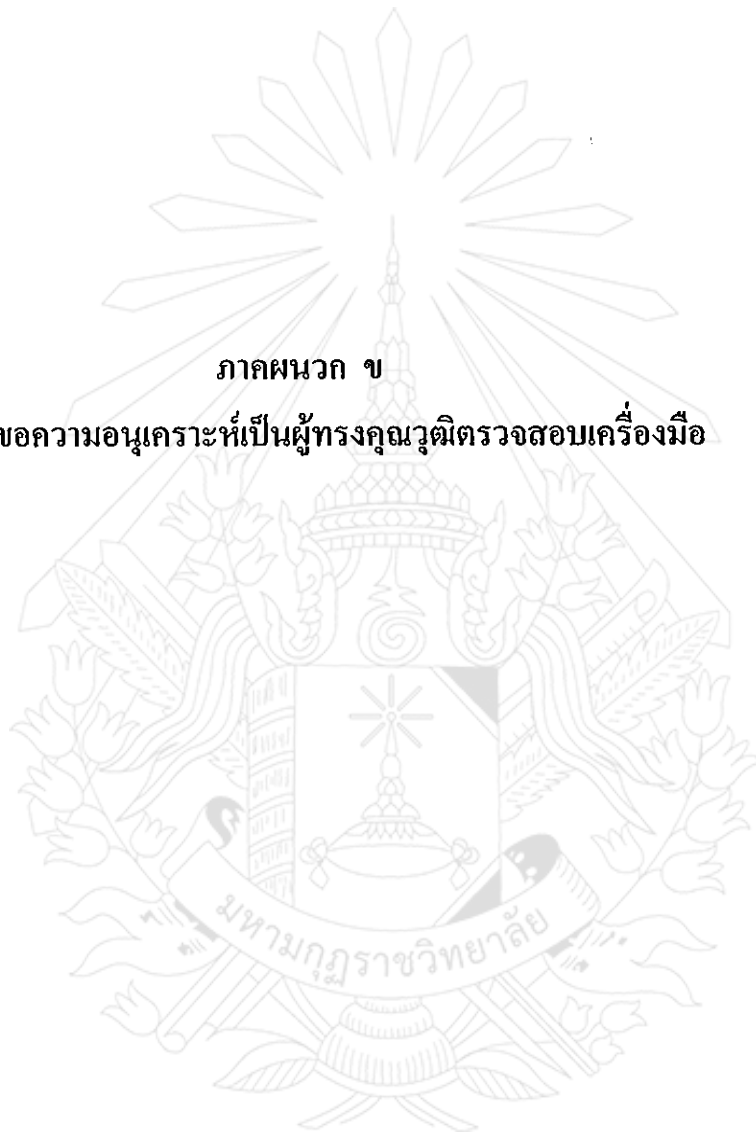
2. อาจารย์บัณฑิต บุญสนอง

วุฒิการศึกษา   ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน   รักษาการผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

3. นายประสาน มหามนตรี

วุฒิการศึกษา   ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน   ท้องถิ่นอำเภอบางปะอิน
ที่ว่าการอำเภอบางปะอิน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร อาจารย์สมศิริ พันธุ์ศักดิ์ศิริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิรินทร พุ่มวัน รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๔๐๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.อำนาจ ปิ่นพิลา

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. นายเอกชาติ สุขเสน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร ๐-๓๕๖๔-๕๐๑๕ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๖๔-๕๐๓๗

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร . อาจารย์บัณฑิต บุญสนอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิรินทร พุ่มวัน รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๓๐๔๐๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.อำนาจ ปิ่นพิลา

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. นายเอกชาติ สุขเสนา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร ๐-๓๕๓๔-๕๐๑๕ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๓๔-๕๐๓๖

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร นายประธาน มหามนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศิรินทร พุ่มวัน รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๔๐๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ดร.อำนวยการ ปิ่นพิลา

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. นายเอกชาติ สุขแสน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

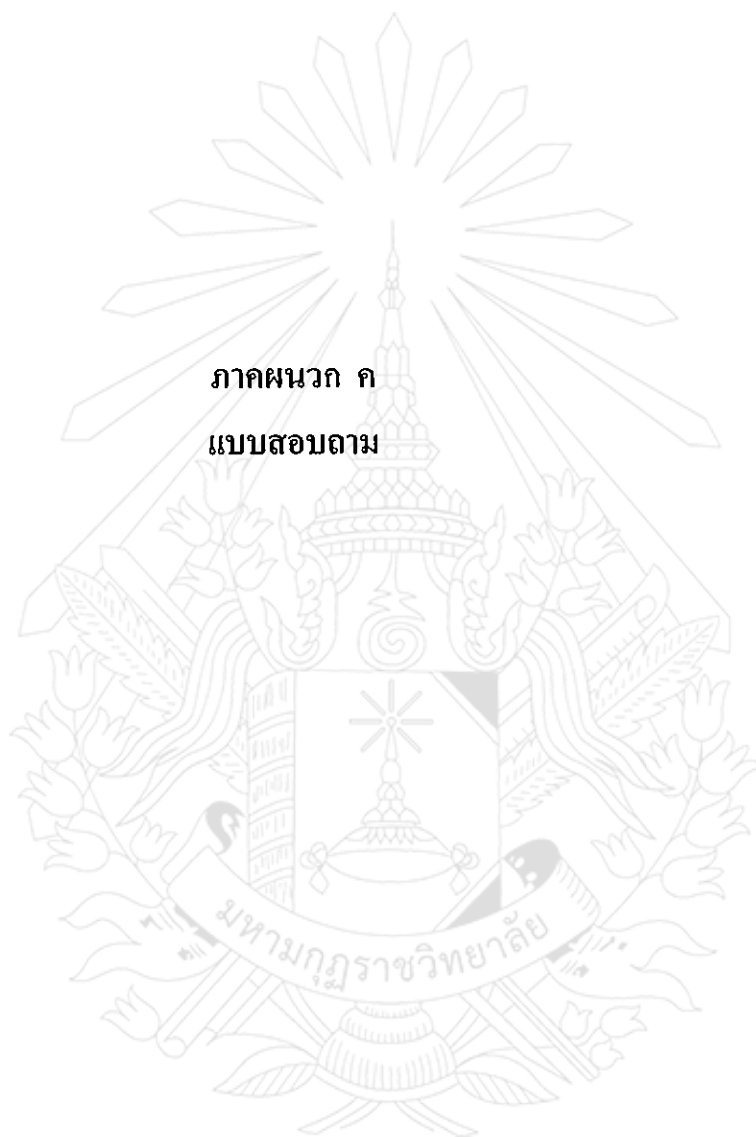
ศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร ๐-๓๕๓๔-๕๐๑๕ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๓๔-๕๐๓๗

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำสารนิพนธ์ หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย นางสาวศิรินทร พุ่มวัน

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคคล

ส่วนที่ 2 บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง
ที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านมากที่สุด

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 21 - 30 ปี
 3. 31 - 40 ปี 4. 41 - 50 ปี
 5. 51 - 60 ปี 6. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้เรียน หรือจบต่ำกว่าระดับประถมศึกษา
 2. ระดับประถมศึกษา
 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
 5. ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า
 6. ระดับปริญญาตรี
 7. ระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี

4. ท่านมีรายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,000 – 7,500 บาท
 3. 7,501 – 10,000 บาท 4. 10,001 – 15,000 บาท
 5. 15,001 – 20,000 บาท 6. สูงกว่า 20,000 บาท

5. สถานภาพการสมรส

1. โสด 2. สมรส
 3. หย่า/หม้าย

6. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

1. นักเรียน / นักศึกษา 2. รับจ้าง
 3. ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว 4. แม่บ้าน
 5. รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ 6. อื่นๆ(ระบุ).....

ส่วนที่ 2 บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านต่อบทบาท
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

- 5 หมายความว่า มากที่สุด
4 หมายความว่า มาก
3 หมายความว่า ปานกลาง
2 หมายความว่า น้อย
1 หมายความว่า น้อยที่สุด

หัวข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านได้เข้าร่วมกับ อบต. ทำการศึกษาปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นใน อบต.เพียงใด					
2. ท่านได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาชนและเสนอต่อ อบต.เพียงใด					
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา อบต.เพียงใด					
4. เมื่อมีการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา อบต. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่ประชุมเพียงใด					
5. อบต. ได้ให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพียงใด					
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
6. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและประสานงานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับ อบต.เพียงใด					
7. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด					
8. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด					

หัวข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและสร้างความสามัคคีใน อบต.เพียงใด					
10. ท่านได้มีส่วนร่วมในการใช้แรงงานหรือบริจาคทรัพย์ เพื่อพัฒนา อบต.เพียงใด					
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์					
11. อบต.ได้ดำเนินการพัฒนางานด้านสาธารณสุข ปลูก การส่งเสริมอาชีพและการศึกษาให้แก่ประชาชน เพียงใด					
12. อบต.ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบของรางวัลให้แก่ ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.เพียงใด					
13. อบต.ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม ทักษะศึกษาเพื่อเพิ่มพูน วิทยุทัศน์ ศักยภาพในการทำงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพียงใด					
14. อบต.ได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เช่น การส่งเสริมอาชีพ การจำหน่ายสินค้าของชุมชนเพียงใด					
15. อบต.เป็นผู้ประสานความช่วยเหลือโครงการจากส่วนกลาง ให้มาถึงมือประชาชนในท้องถิ่นเพียงใด					
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
16. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน โครงการต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด					
17. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของ อบต.ในการพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด					
18. อบต.ได้แต่งตั้งท่านเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงาน หรือโครงการพัฒนาของ อบต.เพียงใด					
19. อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น หรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้เพียงใด					
20. ท่านได้นำผลของการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้รับทราบความก้าวหน้าของกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.เพียงใด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลสามเรือน

1. ด้านการตัดสินใจ.....

.....

.....

.....

2. ด้านการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

3. ด้านการได้รับผลประโยชน์.....

.....

.....

.....

4. ด้านการประเมินผล.....

.....

.....

.....

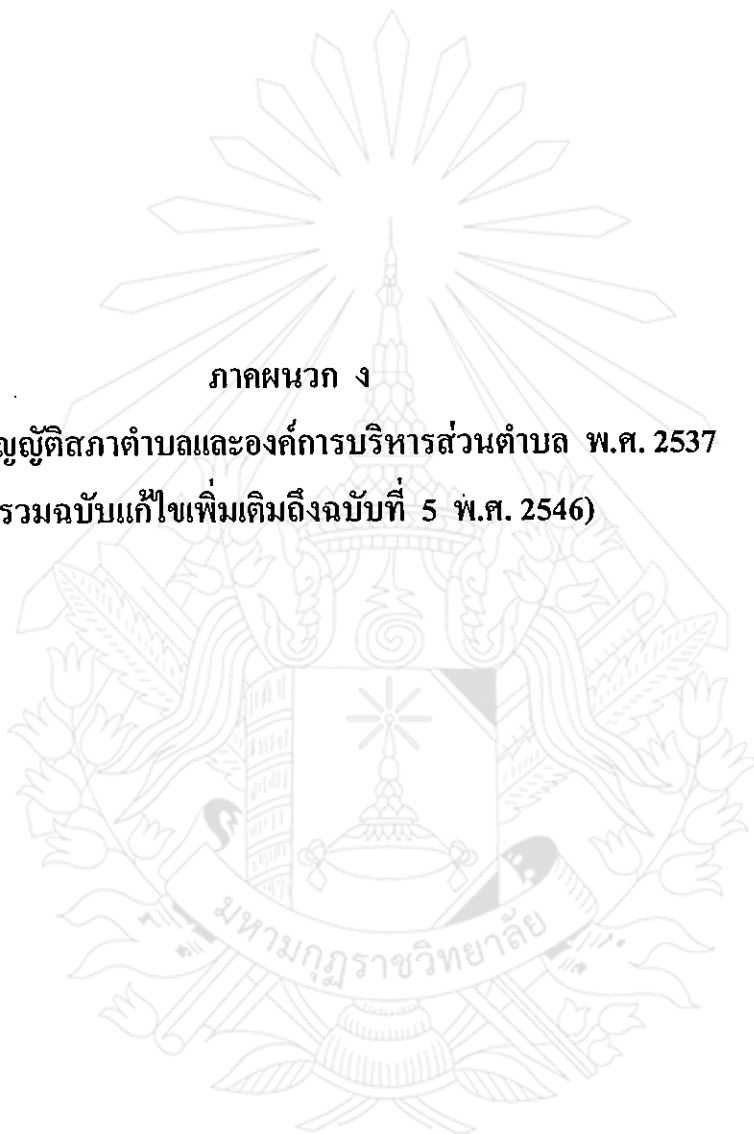
ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

นางสาวศิรินทร พุ่มวัน

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
(รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546)

พระราชบัญญัติ
สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล
พ.ศ. ๒๕๓๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗
เป็นปีที่ ๔๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารของตำบล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

“คณะผู้บริหาร” ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่มีผลเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สภาตำบล

มาตรา ๖ ในตำบลหนึ่งให้มีสภาตำบลสภาหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ส่วนที่ ๑

สมาชิกสภาตำบล

มาตรา ๗ สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน

มาตรา ๘ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๘ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(๒) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับสภาตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามประการอื่นเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๑๐ ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๑ สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

ในกรณีที่สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่ ให้สมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไป

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลาออก

(๓) มีการยุบสภาตำบล

(๔) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญากับสภาตำบลที่ตนดำรงตำแหน่งหรือในกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบลนั้น

(๕) สภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของตำบล มติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(บ) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๕ หรือมิได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน หรือขาดการประชุมสภาตำบลติดต่อกันสามครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าบกพร่อง ในทางความประพฤติ

มาตรา ๑๓ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งว่างลงเพราะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ให้มีการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ครบวาระ

มาตรา ๑๔ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ ให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกสภาตำบลผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๕ เมื่อมีการยุบและรวมเขตหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ให้สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งของหมู่บ้านเดิมที่ถูกยุบหรือถูกรวมยังคงเป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งอยู่ต่อไปจนกว่าสมาชิกภาพจะสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๒

เมื่อมีการแยกพื้นที่บางส่วนของหมู่บ้านใดขึ้นเป็นหมู่บ้านใหม่ ให้สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งของหมู่บ้านเดิมยังคงเป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งอยู่ต่อไปโดยให้สมาชิกสภาตำบลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านใด เป็นสมาชิกสภาตำบลของหมู่บ้านนั้นจนกว่าสมาชิกภาพจะสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๒ และให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งให้ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดทั้งหมู่บ้านเดิมและหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เพื่อเป็นสมาชิกสภาตำบลที่หมู่บ้านนั้นตั้งอยู่ในเขต ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศตั้งหมู่บ้านใหม่ และให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกอื่นในตำบลนั้น เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๖ สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล

รองประธานสภาตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

รองประธานสภาตำบลพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งตามวรรคสอง เมื่อ

(๑) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลาออก

(๒) พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลตามมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๓ ประธานสภาตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาตำบล และมีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

รองประธานสภาตำบลมีหน้าที่กระทำการกิจการแทนประธานสภาตำบลเมื่อประธานสภาตำบลไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่ประธานสภาตำบลมอบหมาย

เมื่อประธานสภาตำบลและรองประธานสภาตำบลไม่อยู่ในที่ประชุมให้สมาชิกสภาตำบลที่มาประชุมเลือกกันเองเป็นประธานในการประชุมคราวนั้น

มาตรา ๑๔ ให้มีการประชุมสภาตำบลไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง การประชุมต้องมีสมาชิกสภาตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัตินี้

สมาชิกสภาตำบลคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ สภาตำบลมีเลขานุการสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้นหรือจากบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘

ให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขานุการสภาตำบลตามมติของสภาตำบล

มาตรา ๒๐ เลขานุการสภาตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่สภาตำบลมอบหมาย

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สมาชิกสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนที่ ๒

อำนาจหน้าที่ของสภาตำบล

มาตรา ๒๒ สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบลปฏิบัติ

หน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบล ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

(๒) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

(๓) จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(๔) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

(๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

มาตรา ๒๔ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญากับสภาตำบลที่ตนดำรงตำแหน่งหรือในกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบลนั้น

ในกรณีที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลกระทำการฝ่าฝืนตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือแพทย์ประจำตำบล แล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการใดที่กำหนดไว้แล้วในแผนพัฒนาตำบล ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล

มาตรา ๒๖ ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใดในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงถึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย

มาตรา ๒๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจการตามมติของสภาตำบล แต่สภาตำบลอาจมอบหมายให้สมาชิกสภาตำบลผู้อื่นดำเนินกิจการแทนเฉพาะกรณีได้

ในการทำนิติกรรมของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบล เลขานุการสภาตำบลและสมาชิกสภาตำบลอีกหนึ่งคนร่วมกันมีอำนาจกระทำการแทนสภาตำบล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๒๘ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ

หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อทำการร่วมกันได้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

ส่วนที่ ๓ รายได้และรายจ่ายของสภาตำบล

มาตรา ๒๕ สภาตำบลมีรายได้ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดสรรให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ที่จัดเก็บได้ในตำบลนั้น

(๒) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ที่จัดเก็บได้ในตำบลนั้น

(๓) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

(๔) ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

(๕) ภาษีสุรา และภาษีสรรพสามิต ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

(๖) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

มาตรา ๓๐ ทุกปีงบประมาณให้รัฐบาลจัดสรรเงินให้แก่สภาตำบลเป็นเงินอุดหนุน

มาตรา ๓๑ สภาตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

(๑) รายได้จากทรัพย์สินของสภาตำบล

(๒) รายได้จากสาธารณูปโภคของสภาตำบล

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้ทูลให้

(๔) เงินอุดหนุนและรายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

(๕) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นของสภาตำบล

มาตรา ๓๒ รายได้ของสภาตำบล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ตามประมวลรัษฎากร และไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๓๓ สภาตำบลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) เงินเดือน

(๒) ค่าจ้าง

(๓) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ

(๔) ค่าใช้สอย

(๕) ค่าวัสดุ

(๖) ค่าครุภัณฑ์

(๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ

(๘) ค่าสาธารณูปโภค

(๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

(๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

มาตรา ๓๔ เงินค่าตอบแทนประธานสภาตำบล รองประธานสภาตำบลสมาชิกสภาตำบล และเลขานุการสภาตำบล ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๓๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของสภาตำบลให้จัดทำเป็นข้อบังคับตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใด รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้ในงบประมาณไม่พอใช้จ่ายประจำปีนั้น หรือมีความจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่ระหว่างปีงบประมาณให้จัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

เมื่อสภาตำบลจัดทำร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ให้เสนอนายอำเภอเพื่ออนุมัติ

ถ้าข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทันปีใหม่ ให้ใช้ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

มาตรา ๓๖ ให้กระทรวงมหาดไทยออกระเบียบว่าด้วยการคลัง การงบประมาณ การรักษาทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจัดหาพัสดุและการจ้างเหมา

กระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานอื่น ๆ ของสภาตำบล ให้สภาตำบลต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

ในการออกระเบียบตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คำนึงถึงลักษณะของพื้นที่จำนวนประชากร รายได้ ความคล่องตัว และความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานของสภาตำบลด้วย

มาตรา ๓๗ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีการตรวจสอบการคลัง การบัญชีหรือการเงินอื่น ๆ ของสภาตำบล

ส่วนที่ ๔

การกำกับดูแลสภาตำบล

มาตรา ๓๘ นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในกรณีที่ปรากฏว่าการดำเนินการของสภาตำบลเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ นายอำเภอมีอำนาจยับยั้งการดำเนินการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวได้และรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อวินิจฉัย

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการดำเนินการของสภาตำบลไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งการให้สภาตำบลระงับการดำเนินการดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการดำเนินการของสภาตำบลเป็นไปโดยชอบแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนการยับยั้งของนายอำเภอ แต่ถ้านายอำเภอไม่รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ยับยั้ง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไม่วินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ให้การยับยั้งของนายอำเภอและอำนาจสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอันสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๓๙ หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบสภาตำบลแล้วให้สภาตำบลยังคงประกอบด้วยสมาชิกสภาตำบล โดยตำแหน่งทั้งหมดจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งใหม่

ในกรณีที่การยุบสภาตำบลตามวรรคหนึ่งเป็นผลจากการกระทำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งเป็นสมาชิกสภาตำบล โดยตำแหน่ง หรือบุคคลดังกล่าวได้ร่วมกระทำการด้วย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล แล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และถ้าสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่งเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาตำบล โดยตำแหน่งทั้งหมด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งบุคคลตามจำนวนที่เห็นสมควรเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่กับสมาชิกสภาตำบล

โดยตำแหน่งที่เหลืออยู่จนกว่าจะมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลและสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งใหม่

หมวด ๒

องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๐ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๑ สภาตำบลที่ได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๐ ให้พ้นจากสภาพแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นไป

บรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้โอนไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๑ ทวิ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยให้นำมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ตริ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย

ให้นำมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับกับการรวมตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ จัตวา ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการประกาศยุบสภาตำบลทั้งหมดและองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีจำนวนประชากรไม่ถึงสองพันคน โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว

การรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

การสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรไม่ถึงสองพันคนแต่มีสภาพพื้นที่เป็นเกาะหรือโดยสภาพทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จะไปรวมได้โดยสะดวก กระทรวงมหาดไทยจะไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นก็ได้

ให้นำมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการยุบและรวมตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ เบื้อง สภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแยกพื้นที่บางส่วนไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือรับพื้นที่บางส่วนของสภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นมารวมด้วยได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย

การสำรวจเจตนารมณ์เกี่ยวกับการรวม ยุบรวม รับรวม และแยกพื้นที่ในเขตสภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

การโอนงบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิเรียกร้อง หนี้ เจ้าหน้าที่ของสภาพตำบล หรือพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สภาพตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นผู้โอนและผู้รับโอนตกลงกัน ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด

มาตรา ๔๑ ฉ ในกรณีที่มีการดำเนินการตามมาตรา ๔๑ ทวิ มาตรา ๔๑ ตรี มาตรา ๔๑ จัตวา หรือมาตรา ๔๑ เบื้อง และเป็นเหตุให้ต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการเลือกตั้งเพื่อให้มีสมาชิกครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกอื่นในหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันให้สมาชิกของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๔๒ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการเทศบาลอาจจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย

องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้จัดตั้งเป็นเทศบาลตามวรรคหนึ่ง ให้พ้นจากสภาพแห่งองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งให้สมาชิกสภาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลเป็นต้นไป

บรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้โอนไปเป็นของเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นนั้น

บรรดาข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ใช้บังคับในเรื่องใดอยู่ก่อนแล้วให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการตราเทศบัญญัติในเรื่องนั้นขึ้นใหม่

มาตรา ๔๓ องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๔๔ องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ ๑

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๕ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๖ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

มาตรา ๔๗ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ ทวิ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านของตำบลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีจนถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(๒) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับสภาตำบลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามประการอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๔๗ ตรี สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ

(๔) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๕) มีใค้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน

(๖) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นผู้สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ

(๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ

(๘) สภามติกรรมการบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามี ความประพฤติ ในทางที่จะนำมาซึ่งความเสียหายหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือ กระทบการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภามติกรรมการบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา และมติดังกล่าวต้องมี คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มี อยู่ ทั้งนี้ ถ้าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้นั้นมิได้อุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของ สภา องค์การบริหารส่วนตำบลภายในกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้สมาชิกสภาสิ้นสุดลงนับแต่ วันที่ครบระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งดังกล่าว

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (๘) ผู้นั้นอาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไปยังนายอำเภอได้ภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่รับทราบมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยระบุชื่ออุทธรณ์หรือข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายประกอบด้วย และให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยให้เสร็จสิ้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์หรือโต้แย้ง คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุด

(๙) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามใน สี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใด ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลง ตาม (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ เป็นที่สุด

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงตาม (๙) พร้อม กันทั้งหมด ให้ถือว่าเป็นการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๘ สภามติการบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่ง เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๙ ประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งจน ครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๕๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๘ ประธานสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ
- (๒) สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๕๒

ผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตาม (๓) จะดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกไม่ได้ ตลอดอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา ๕๑ เมื่อตำแหน่งประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลว่างลง เพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ ให้มีการเลือกประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลงและให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๕๒ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ช่วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติกรตามหน้าที่ และกระทำการตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่แทน

ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใด ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาประชุมเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมในครั้งนั้น

ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใด ถ้าผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสั่งปิดประชุมก่อนหมดระเบียบวาระการประชุม แต่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในที่ประชุมครบองค์ประชุมและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่มีอยู่ในที่ประชุมเสนอให้เปิดประชุม ให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมนั้นต่อไปจนกว่าจะหมดระเบียบวาระการประชุมหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้มีมติให้ปิดประชุม และให้นำความในวรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว

มาตรา ๕๓ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญสองสมัยหรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ต้องไม่เกินสี่สมัย วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรกภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ตามกำหนดเวลาในวรรคสอง หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ นายอำเภออาจเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

มาตรา ๕๔ ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสมัยประชุม และเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม

ในกรณีที่ยังไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เรียกประชุมตามกฎหมาย ให้นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุม และเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม

มาตรา ๕๕ นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ

จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

มาตรา ๕๖ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จะจำเป็นองค์ประชุม

ให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๑๘วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับกับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๖/๑ ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้

มาตรา ๕๗ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๕๘ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๕๘/๑ บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าหรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

(๓) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือเลขานุการหรือที่ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

มาตรา ๕๘/๒ ให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีนายกองค้การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลาสี่ปีก็ให้ถือว่าเป็นหนึ่งวาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๕๘/๓ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค้การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

มาตรา ๕๘/๔ รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๑

มาตรา ๕๘/๕ ก่อนนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเข้ารับหน้าที่ ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค้การบริหารส่วนตำบล

กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลถูกยุบตามมาตรา ๕๓ หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็นก็ได้ เมื่อได้มีการเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแถลงนโยบาย โดยไม่มีการลงมติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การประชุมเพื่อแถลงนโยบายของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลให้กระทำโดยเปิดเผย โดยนายกองค้การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรแจกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนที่มาประชุมด้วย

หากนายกองค้การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ให้นายอำเภอแจ้งให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจัดทำนโยบายแจ้งเป็นหนังสือส่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนภายในเจ็ดวัน โดยให้นำวิธีการแจ้งคำสั่งทางปกครอง

เป็นหนังสือตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ โดยอนุโลมในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว

ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

คำแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ให้ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

มาตรา ๕๘/๖ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย มีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๕๘/๗ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติ

ญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดวันสำหรับการอภิปรายทั่วไปซึ่งต้องไม่เร็วกว่าห้าวันและไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ แล้วแจ้งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทราบ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรานี้ จะทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่ง

มาตรา ๕๙ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

มาตรา ๖๐ ให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติหรือคำสั่งใด แต่งตั้งให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับนายกองค้การบริหารส่วนตำบลในระหว่างรักษาราชการแทนด้วย

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ไม่ได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น นายกองค้การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนนายกองค้การบริหารส่วนตำบลก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติราชการแทนให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

การปฏิบัติราชการแทนนายกองค้การบริหารส่วนตำบลตามวรรคห้า ต้องกระทำภายใต้การกำกับดูแลและกรอบนโยบายที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกำหนดไว้

มาตรา ๖๐/๑ ให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค้การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

มาตรา ๖๑ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓)

มาตรา ๖๒ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖๓ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖๔ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๑

(๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๔/๒

(๖) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๗/๑ วรรคห้าหรือมาตรา ๘๒

(๗) ถูกจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๘) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกององค์การบริหารส่วนตำบลถึงสุดลงตาม (๔) หรือ (๕) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุด

ในระหว่างที่ไม่มีนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๖๔/๑ รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

(๒) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ตาย

(๔) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๔

(๖) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๔/๒

(๗) ถูกจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๘) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๒

ให้นำความใน(๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของ
เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในวรรคสองของมาตรา๖๔ มาใช้บังคับกับกรณีรองนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลและเลขานุการนายกองค์การส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๔/๒ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ
เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือ
รัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือ
รัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลใน
ธุรกิจการงานตามปกติ

(๓) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลนั้นเป็นผู้สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือที่องค์การ
บริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ได้รับเบี้ยหวัด
บำเหน็จบำนาญ หรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันและมีให้ใช้บังคับ
กับกรณีบุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการ
ดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สภากององค์การบริหารส่วนตำบล
หรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็น โดยตำแหน่ง

มาตรา ๖๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน
ตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การ
บริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง มีอำนาจ
เปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามระเบียบและวิธีการที่
กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เมื่อได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบให้ถือ
ว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนที่ ๓

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๖๖ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ ตามความจำเป็นและสมควร

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๓) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

(๑๒) การท่องเที่ยว

(๑๓) การผังเมือง

มาตรา ๖๕ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และ มาตรา ๖๘ นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็น เกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำ ความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

มาตรา ๖๕/๑ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมี ส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๗๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ ของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการ รักษาความมั่นคงแห่งชาติ

มาตรา ๗๑ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้ บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไป ตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วน ตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บ และกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมี กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลจะเสนอ ได้ก็แต่โดยนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาม กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายอำเภอให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

ในกรณีที่นายอำเภอไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้ส่งคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นใหม่

หากนายอำเภอไม่ส่งร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว ให้ถือว่านายอำเภอเห็นชอบกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคสี่แล้ว มีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ แต่ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยืนยันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนจากนายอำเภอหรือยืนยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๘๒ การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นการชั่วคราวซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

มาตรา ๘๓ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วน

ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

ส่วนที่ ๔

รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๗๔ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่และกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนก็ได้ และให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๘๑

มาตรา ๗๕ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใด ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๗๖ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลกฎหมายรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้ เศษของหนึ่งบาทให้ปัดทิ้ง

ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้ ให้ถือเป็นภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๘๗ รายได้จากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

มาตรา ๘๘ ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๙ เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙๐ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากรดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บในอัตราร้อยละศูนย์

(๒) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร

ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรานี้ ให้ถือเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๙๑ องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพื่อ้องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้กระทรวง ทบวง กรม นั้นส่งมอบให้แก่้องค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๙๒ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

(๑) รายได้จากทรัพย์สินของ้องค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) รายได้จากสาธารณูปโภคของ้องค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ของ้องค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

(๕) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

(๖) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

(๗) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๘) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๘๓ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวงทบวงกรม องค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การกู้เงินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๘๔ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๘๕ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) เงินเดือน

(๒) ค่าจ้าง

(๓) เงินค่าตอบแทนอื่นๆ

(๔) ค่าใช้สอย

(๕) ค่าวัสดุ

(๖) ค่าครุภัณฑ์

(๗) ค่าที่ดินสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ

(๘) ค่าสาธารณูปโภค

(๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

(๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

มาตรา ๘๖ เงินค่าตอบแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๘๗ งบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้จัดทำเป็นข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลและจะเสนอได้ก็แต่โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใดรายจ่ายซึ่งกำหนดไว้ในงบประมาณไม่พอใช้จ่ายประจำปีนั้น หรือมีความจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายขึ้นใหม่ระหว่างปีงบประมาณ ให้จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว ให้เสนอนายอำเภอเพื่อขออนุมัติ และให้นายอำเภอพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

ถ้านายอำเภอไม่อนุมัติต้องแจ้งเหตุผลและส่งคืนให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัตินั้นใหม่ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วนายอำเภอพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่านายอำเภออนุมัติร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งมติยืนยัน เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาภายในสิบห้าวัน ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งไปยังนายอำเภอเพื่อลงชื่ออนุมัติ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอและให้ดำเนินการตามวรรคสามต่อไป

ถ้าข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปีงบประมาณที่แล้วไปพลางก่อน

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่าย ซึ่งมีได้เป็นรายจ่ายที่เป็นเงินสงเคราะห์เงินกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้ หรือเงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย และในการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายจะกระทำมิได้

มาตรา ๘๗/๑ ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้นายอำเภอตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง

โดยแก้ไข ปรับปรุง หรือยืนยันสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ในร่างข้อบัญญัตินั้น ทั้งนี้ ให้ยึดถือหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประโยชน์ของท้องถิ่นและประชาชนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคน โดยให้ตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการ และให้กรรมการทั้งหมดร่วมกันปรึกษาและเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่กรรมการครบจำนวนหกคน

ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้นายอำเภอตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ครบตามจำนวน

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งพิจารณาร่างข้อบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานกรรมการในคราวแรกแล้วรายงานต่อนายอำเภอในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาด โดยเร็วแล้วรายงานต่อนายอำเภอ

ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการในวรรคสี่ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลโดยเร็ว แล้วให้นายกองการบริหารส่วนตำบลเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๘๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายอำเภอ หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เสนอร่างข้อบัญญัตินั้นต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายกองการบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๘๗/๒ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๘๗/๑ วรรคห้า ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดหรือมีมติไม่เห็นชอบให้ตราข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไปและให้ใช้ข้อบัญญัติ

งบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่ผ่านมาแล้วไปพลางก่อน ในกรณีเช่นนี้ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๘๘ ระเบียบว่าด้วยการคลัง การงบประมาณ การโอนการจัดการทรัพย์สิน การซื้อ การจ้าง ค่าตอบแทน และค่าจ้าง ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

ในการออกระเบียบตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระความคล่องตัว และควรมีประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

มาตรา ๘๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบการคลังการบัญชี หรือการเงินอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๕

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๙๐ ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอ

มีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบก็ได้

เมื่อนายอำเภอเห็นว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติการในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามมิได้ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่เห็นสมควรใด แล้วให้รีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบภายในสิบห้าวันเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

การกระทำของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่ฝ่าฝืนคำสั่งของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีตามวรรคสาม ไม่มีผลผูกพันขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๕๑ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่งด้วย

เมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือถือว่ามีกรยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้าวัน

มาตรา ๕๒ หากปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว

ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีพฤติการณ์ตามวรรคหนึ่งจริง ให้นายอำเภอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๓ ให้ถือว่าบรรดากรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เฉพาะที่อยู่ในเขตตำบลตามพระราชบัญญัตินี้เป็นสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๔ บรรดาบทกฎหมายใดที่อ้างถึงกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิให้หมายถึงสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๕ สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ใด มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีก่อนวันที่

พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศรายชื่อสภาตำบลที่จะจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างดำเนินการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งมิให้นำมาตรา ๖ มาใช้บังคับแก่ตำบลดังกล่าว และให้สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามประกาศของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าวจนถึงวันที่มีการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรก

เมื่อจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้โอนบรรดาสีทธิในงบประมาณหรือเงินอุดหนุน ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นนั้น

ในวาระเริ่มแรกเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมิให้นำความในมาตรา ๕๘ วรรคสอง มาใช้บังคับกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่งหรือตามพระราชบัญญัตินี้ และให้กำหนดเป็นประธานกรรมการบริหาร โดยตำแหน่ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

บัญญัติ บรรทัดฐาน

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่สภาตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความคล่องตัวในการบริหารงานสมควรปรับปรุงฐานะของสภาตำบลและการบริหารงานของสภาตำบลเสียใหม่ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้นรวมทั้งให้มีการยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่นได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติในเรื่องอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลและของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๒ ในวาระเริ่มแรกเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ ทวิ (๒) เฉพาะลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕ (๖) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และถ้าผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕ (๖) ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๕ (๖) นับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๒๓ บรรดาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ไม่ต้องดำเนินการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างและให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งว่างลงตามวรรคสองและเป็นประธานกรรมการบริหารหรือกรรมการบริหารด้วย ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่เป็นประธานกรรมการบริหารหรือกรรมการบริหารแล้วแต่กรณีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

ให้ประธานกรรมการบริหารหรือกรรมการบริหารซึ่งได้รับการเลือกตั้งขึ้นแทนนั้นดำรงตำแหน่งได้เท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่งพ้นจากสมาชิกภาพไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ และบรรดากิจการที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวได้กระทำไปในอำนาจหน้าที่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา ๒๕ ในระหว่างที่ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอและยกเว้นไม่ต้องเรียกเก็บเงินประกันการสมัคร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๕ ให้ถือเขตหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเขตเลือกตั้ง

ใบสมัครและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๒๖ องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเหตุจะต้องยุบและรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔๑ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ดำเนินการตามมาตรา ๔๑ จัตวา ดังกล่าวไว้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้วางหลักการจัดองค์กรปกครองท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการปกครองตนเองยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นสมควรจัดระเบียบบริหารราชการท้องถิ่น ระบบองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๓๑ ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๓๒ ให้ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังอยู่ในตำแหน่งต่อไป และให้ถือว่าประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งใดที่ได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกรรมการบริหาร ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงคณะผู้บริหาร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๓ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งใดที่อ้างถึงข้อบังคับตำบล ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ คือ ในปัจจุบันบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการจัดระเบียบบริหารราชการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยแม้ว่าสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นการแตกต่างจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นก็ตาม แต่บทบัญญัติบางประการก็ควรจะมีลักษณะที่เหมือนกัน เช่น คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ระยะเวลาการเลือกตั้ง การขาดคุณสมบัติ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การบริหาร และการกำกับดูแล เป็นต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๓๗ บรรดาสมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบอายุของสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภา

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ ทวิ มาตรา ๔๙ ตริ ชื่อของถ่วนที่ ๒ ในหมวด ๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๘/๑ มาตรา ๕๘/๒ มาตรา ๕๘/๓ มาตรา ๕๘/๔ มาตรา ๕๘/๕ มาตรา ๕๘/๖ มาตรา ๕๘/๗ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๔/๑ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๗/๑ มาตรา ๘๗/๒ และมาตรา ๙๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับจนกว่าจะครบอายุของสภาตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภา และมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำบทบัญญัติเดิมก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทนในระหว่างเวลาดังกล่าว

มาตรา ๓๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องจากการสมควรกำหนดให้นายกองการบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ประกอบกับบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และไม่เหมาะสมกับการบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวศรินทร พุ่มวัน
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517
สถานที่เกิด	อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
ที่อยู่ปัจจุบัน	139/93 หมู่บ้านศรีทอง หมู่ที่ 7 ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13180
วุฒิการศึกษา	
พ.ศ. 2538	บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ. 2546	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	
พ.ศ. 2539	บัญชีฝ่ายขาย บริษัทเทรล ไทย (จำกัด) นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2548	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา